કચ્છી લેખાં.

ભાગ બીજો.

કિંમત ૦ાા કોરી.

કચ્છી લેખાં.

ભાગ બીજો.

કચ્છી વિદ્યાર્થીઓના ઉપયોગને સારૂ
છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

હરજીવન મેઘજી પટેલ.
કચ્છ—મુંદરા.

મુંબઇમાં:
જેહાં. એ. કરાણીના સ્ટેન્ડર્ડ પ્રીંટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યાં છે.
નાં૦ ૧૭ તથા ૧૮, પારસી બજાર સ્ટ્રીટ, કોટ.

ઇ૦સ૦ ૧૮૮૭. સંવત ૧૯૪૩.

કિંમત ০॥ દોરી.

શેરનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ શેર તેથી અર્ધે દોકડે ને દશ ગણે ફોકડે, દોકડા ભાર. પા કોરીએ શેર હોયતો બે બદામ ને અઢી ફોકડે, દોકડા ભાર. અર્ધી કોરીએ શેર હોય તો પા દોકડે ને પાંચ ફોકડે, દોકડા ભાર. પોણી કોરીએ શેર હોય તો ૭ બદામ ને સાડાસાત ફોકડે, દોકડા ભાર.

૨. જેટલી કોરીએ શેર તેથી અર્ધે ઢીંગલે, સવા દોકડા ભાર. જેટલી કોરીએ શેર તેટલે ઢીંગલે અધોળ અને તેથી બમણે ઢીંગલે નવટાંક.

૩. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી અર્ધી ગણીબદામ ને દશ ગણે રેષે દોકડા ભાર. પા ઢીંગલે શેર હોય તો પંદર ગણે રેષે દોકડા ભાર. અર્ધે ઢીંગલે શેર હોયતો પા બદામ ને પાંચ રેષે દોકડા ભાર, અને પોણે ઢીંગલે શેર હોયતો પા બદામ ને વીશ રેષે દોકડા ભાર.

૪. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી પોણી ગણી બદામે સવા દોકડા ભાર. દોઢ ગણી બદામે અધોળ અને ત્રણ ગણી બદામે નવટાંક.

૫. જેટલે દોકડે શેર તેટલી બદામનું અધોળ અને તેથી બમણી બદામે નવટાંક.

૬. જેટલે ઢીંગલે અધોળ તેટલી કોરીએ શેર.

૭. જેટલે ઢીંગલે નવટાંક તેથી અર્ધી ગણી કોરીએ શેર.

૮. જેટલે ઢીંગલે દોકડાભાર તેથી અઢી ગણી કોરીએ શેર.

એક કોરીના ભાવ ઉપરથી.

૯. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા દોકડા ભારનો અર્ધો દોકડો, દશ ફોકડા.

૧૦. કોરીનું જેટલા શેર તેટલા મણની અડતાલીશ કોરી.

શેરનાં લેખાની કૂંચીઓનાં

કારણ એટલે સમજણ.

૧. કોરી એકના દોકડા ૨૪ ને શેરના ૪૦ દોકડા ભારે ભાગતાં એક દોકડા ભારની કીંમત અર્ધો દોકડો દશ ફોકડા આવે છે, તે પ્રમાણે શેરની જેટલી કોરી કહી હોય તેથી અર્ધે દોકડે ને દશ ગણે ફોકડે દોકડા ભાર થાય. પા કોરી, અર્ધી કોરી, અને પોણી કોરીનું પણ એ પ્રમાણે નીકળશે.

૨. એક શેરના દોકડા ભાર ૪૦ ને કોરી એકના અર્ધા ઢીંગલા ૩૨ વડે ભાગવાથી એક ઢીંગલાનું સવા દોકડા ભાર થાય, તેમજ એક શેરના અધોળ ૧૬ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગવાથી ઢીંગલાંનું અધોળ આવે. તે પ્રમાણે શેરની જેટલી કોરી કહી હોય તેથી અર્ધે ઢીંગલે સવા દોકડા ભાર અને તેટલે ઢીંગલે અધોળ થાય. તે પ્રમાણે નવટાંકનું પણ નીકળશે.

૩. એક ઢીંગલાની બદામ ચોવીશને એક શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વડે ભાગવાથી દોકડા ભારની કીંમત અર્ધિ બદામ ને દશ રેપ થાય, તે પ્રમાણે શેરના જેટલા ઢીંગલા કહ્યા હોય તેથી અર્ધી ગણી બદામને દશ ગણે રેપે દોકડા ભાર થાય. પા ઢીંગલા, અર્ધા ઢીંગલા અને પોણા ઢીંગલાનું પણ એજ પ્રમાણે નીકળશે.

૪. એક ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને શેરના સવા દોકડા ભાર ૩૨ વડે ભાગતાં સવા દોકડા ભારની કીંમત પોણી બદામ થાય. તે પ્રમાણે શેરના જેટલા ઢીંગલા કહ્યા હોય તેથી પોણી ગણી બદામે સવા દોકડા ભાર થાય. તેમજ ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને શેરના અધોળ ૧૬ વડે ભાગ

દાખલા.

૧. સવાએ કોરીએ શેર તો દોઢ શેર, નવટાક ને એક અધોળનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૩॥ ૧ ૨

૨. પોણી કોરીએ શેર તો પા શેર ને નવટાંકની શી કીંમત પડશે? કો. દો.
જ. ૦। ૦॥

૩. સવા કોરી ને બે આને શેર તો એક અધોળની શી કીંમત પડશે? દો. બ.
જ. ૨ ૧

૪. પાંચ કોરીએ શેર તો સવા દોકડા ભારનું શું? દો.
જ. ૩॥

૫. ત્રણ આને શેર તો બે દોકડા ભારનું શું? બ. રેષ.
જ. ૩॥ ૧૦

૬. સાડા ચાર દોકડે શેર તો નવટાંક ને અધોળને શું? દો. બ.
જ. ૦॥ ૧॥

૭. બે ઢીંગલાનું એક અધોળ તો બશેરનું શું? કો.
જ. ૪

૮. કોરીનું સાડા ત્રણ શેર તો સાડા ત્રણ દોકડા ભારની શી કીંમત પડશે? દો. ફો.
જ. ૦॥ ૧૦

વાથી અધોળની કીંમત દોઢ બદામ થાય. તે પ્રમાણે શેરના જેટલા ઢીંગલા કહ્યા હોય તેથી દોઢ ગણી બદામે અધોળ થાય. નવટાંકનું પણ તેજ પ્રમાણે નીકળશે.

૫. દોકડાની બદામ ૧૬ ને શેરના અધોળ ૧૬ વડે ભાગવાથી એક અધોળની કીંમત એક બદામ થાય. અને દોકડાની બદામ ૧૬ ને શેરના નવટાંક ૮ વડે ભાગવાથી એક નવટાંકની બે બદામ થાય. તે પ્રમાણે શેરના જેટલા દોકડા કહ્યા હોય તેટલી બદામનું અધોળ અને બમણી બદામે નવટાંક થાય.

૬. એક ઢીંગલે અધોળ તો શેરના ૧૬ અધોળની કીંમત ૧૬ ઢીંગલા એટલે એક કોરી થાય. તે પ્રમાણે જેટલે ઢીંગલે અધોળ તેટલી કોરીએ શેર થાય.

૭. એક ઢીંગલાનું નવટાંક હોયતો શેરના ૮ નવટાંકની કીંમત ૮ ઢીંગલા એટલે અર્ધી કોરી થાય. માટે જેટલે ઢીંગલે નવટાંક તેથી અર્ધી ગણી કોરીએ શેર થાય.

૮. ઢીંગલાનું દોકડા ભાર હોયતો શેરના દોકડા ભાર ૪૦ના ૪૦ ઢીંગલા એટલે અઢી કોરી થાય માટે જેટલે ઢીંગલે દોકડા ભાર તેથી અઢી ગણી કોરીએ શેર થાય.

૯. પેહેલી રીત પ્રમાણે એક દોકડા ભારની કીંમત અર્ધો દોકડો દશ ફોકડા આવેછે, ત્યારે જેટલા શેર એક કોરીના કહ્યા હોય તેટલા દોકડા ભારનો અર્ધો દોકડો, દશ ફોકડા થાય એ ખુલ્લું છે.

૧૦. કોરીનું શેર હોય તો મણના શેર ૪૮ ની કોરી ૪૮ થાય તે પ્રમાણે કોરીનું જેટલા શેર તેટલા મણની અડતાલીશ કોરી થાય.

મણનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧ જેટલી કોરીએ મણ તેટલે ત્રાંબીએ શેર. પા કોરીએ મણ હોય તો બે બદામે શેર. અર્ધી કોરીએ મણ હોય તો ચાર બદામે શેર અને પોણી કોરીએ મણ હોય તો છ બદામે શેર.

૨. જેટલી કોરીએ મણ તેટલા દોકડાનું બશેર, તેટલા ઢીંગલાંનું ત્રણ શેર (પાકા અઢી શેર) અને તેથી બમણે ઢીંગલે છ શેર (પાકા પાંચ શેર.)

૩. જેટલી કોરીએ મણ તેથી સવાગણે ફોકડે દોકડા ભાર.

૪. જેટલી કોરીએ મણ તેથી અર્ધાગણી બદામે અધોળ અને તેટલી બદામે નવટાંક.

૫. જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી અર્ધી ગણી બદામે શેર.

૬. જેટલે ઢીંગલે મણ તેટલી બદામનું બે શેર.

૭. જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી સવા ગણે રેપે દોકડા ભાર.

૮. જેટલે દોકડે મણ તેટલી બદામનું ત્રણ શેર.

૯. જેટલે ત્રાંબીએ શેર તેટલી કોરીનું મણ.

૧૦. જેટલે ઢીંગલે અઢી શેર (કાચા ત્રણ શેર) તેટલી કોરીએ મણ.

૧૧. જેટલે ઢીંગલે પાંચ શેર (કાચા છ શેર) તેથી અર્ધી ગણી કોરીએ મણ.

૧૨. કોરીનું જેટલા મણ તેટલા શેરનો એક ત્રાંબીઓ.

૧૩. ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા મણની ત્રણ કોરી.

૧૪. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલા મણની બે કોરી.

૧૫. ત્રાંબીઆનું જેટલા શેર તેટલા મણની એક કોરી.

દાખલા.

૧. સાડી સતર કોડીએ મણ તો ત્રણ શેરનું શું ?

	કો.	ઢી.
જ.	૧	૧॥

૨. સવા અઢાર કોરીએ મણ તો ચાર શેરનું શું ?

	કો.	દો.
જ.	૧॥	૦॥

મણનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. મણના શેર ૪૮ ને કોરીના ત્રાંબીઆ ૪૮ વતી ભાગતાં ત્રાંબીએ શેર પડ્યું. પા કોરી, અર્ધી કોરી અને પોણી કોરીનું પણ એજ પ્રમાણે નીકળશે.

૨. મણના શેર ૪૮ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં એક દોકડાનું બે શેર પડ્યું તેમજ મણના શેર ૪૮ ને કોરીનાં ઢીંગલાં ૧૬ વતી ભાગતાં એક ઢીંગલાનું ત્રણ શેર પડે. પાંચ શેરનું પણ એવીજ રીતે નીકળશે.

૩. પેહેલી રીત પ્રમાણે જેટલી કોરીએ મણ હોય તેટલે ત્રાંબીએ શેર થાય છે; માટે ત્રાંબીઆના ફોકડા ૫૦ ને શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વતી ભાગતાં દોકડા ભારની કીંમત સવા ફોકડો થાયછે.

૪. પેહેલી રીત પ્રમાણે ત્રાંબીએ શેર થાયછે. માટે ત્રાંબીઆની બદામ ૮ ને શેરના અધોળા ૧૬ અને નવટાંકા ૮ વતી અનુક્રમે ભાગતાં અર્ધી બદામે અધોળ અને બદામનું નવટાંક પડ્યું.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને મણના શેર ૪૮ વતી ભાગતાં અર્ધી બદામે શેર પડ્યું.

૬. મણના શેર ૪૮ ને ઢીંગલાની બદામ ૨૪ વડે ભાગતાં બદામનું બે શેર પડ્યું.

૭. પાંચમી કૂંચી પ્રમાણે અર્ધી બદામે શેર થાયછે. માટે અર્ધી બદામના રેપ ૫૦ ને શેરના દોકડા ભાર ૪૦ વડે ભાગતાં સવા રેપે દોકડા ભાર પડ્યું.

૮. મણના શેર ૪૮ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગતાં એક બદામનું ત્રણ શેર પડ્યું.

૯. એક ત્રાંબીએ એક શેર તો મણના શેર ૪૮ ના અડતાલીશ ત્રાંબીઆ એટલે એક કોરી થાય; માટે જેટલે ત્રાંબીએ શેર તેટલી કોરીનું મણ પડે.

૩. સવા ચોવીશ કોરી એ આને મણ તો દોઢ શેરનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૦॥। ૦। ૦॥
૪. સાડી પંદર કોડીએ મણ તો બશેર ને નવટાંકનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૦॥ ૪। ૩॥
૫. પચીશ કોરીએ મણ તો એક શેર ને એક દોકડા ભારનું શું? કો. દો. ફૈ.
જ. ૦॥ ૦॥। ૬।
૬. સવા આઠ કોરીએ મણ તો નવટાંક ને અધોળનું શુ? દો. બ. વિ.
જ. ૦॥। ૦। ૨
૭. સવા ચોદ કોરી બે આને મણ તો પોણો મણ ને પાંચ શેરનું શું? કો દો. બ.
જ. ૧૨॥ ૧॥। ૨
૮. સવા પાંચ કોરી ને બે આને મણ તો નવટાંકનું શું? દો. બ. વિ.
જ. ૦। ૧। ૨
૯. બે કોરીને બે ઢીંગલે મણ તો બશેરનું શુ? દો. બ.
જ. ૨ ૨
૧૦. પાંચ દોકડે મણ તો છ શેરનું શું? દો. બ.
જ. ૦॥ ૨
૧૧. કોરીનું પાંચ મણ તો પાંચ શેરનું શુ? દો
જ. ૦॥
૧૨. ઢીંગલાનું મણ તો દોકડા ભારનું શું? રેષ
જ. ૧।
૧૩. દોકડાનું ચાર શેર તો બે મણનું શું પડશે? કોરી.
જ. ૧
૧૪. સવાપંદર કોરી ને બે આને મણ તો ત્રણ શેરને અધોળનું શું? કો. વિ.
જ ૦॥। ૫॥ ૧૧

---

૧૦ એક ઢીંગલાનું અઢી શેર હોયતો મણની અઢીશેરી ૧૬ ના સોલ ઢીંગલા એટલે એક કોરી થાયછે. બે ઢીંગલે અઢી શેર કહ્યું હોયતો બે કોરીનું મણ પડે. માટે જેટલે ઢીંગલે અઢી શેર તેટલી કોરીનું મણ થાય.

૧૧. એક ઢીંગલાનું પાંચ શેર હોયતો મણની પાંચ શેરી ૮ના આઠ ઢીંગલા એટલે અર્ધી કોરી થાય.

૧૨. ઉપલી પેહેલી રીત પ્રમાણે એક શેરનો એક ત્રાંબીઓ આવેછે. ત્યારે જેટલા મણ એક કોરીના કહ્યા હોય તેટલા શેરનો એક ત્રાંબીઓ આવે એ ખુલ્લુંજ છે.

૧૩. ઢીંગલાનું એક શેર હોયતો એક મણના ૪૮ શેરના અડતાલીશ ઢીંગલા એટલે ત્રણ કોરી થાયછે ને ઢીંગલાનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણની ત્રણ કોરી થાય. અને ઢીંગલાનું ત્રણ શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત ત્રણ ગણી ઓછી થતાં ત્રણ મણની ત્રણ કોરી થાય. એ રીતે ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા મણની ત્રણ કોરી થાય છે.

૧૪. દોકડાનું એક શેર હોય તો મણના ૪૮ શેરના અડતાલીશ દોકડા એટલે બે કોરી આવે છે. ને દોકડાનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણની બે કોરી આવે છે. એ રીતે દોકડાનું જેટલા શેર હોય તેટલા મણની બે કોરી આવે.

૧૫. ત્રાંબીઆનું એક શેર હોય તો મણના ૪૮ શેરના અડતાલીશ ત્રાંબીઆ એટલે એક કોરી આવે છે. તે ત્રાંબીઆનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે મણની એક કોરી આવે છે.

ખાંડીનાં લેખાની કૂંચીઓ

૧. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેથી ૧ [illegible] ગણે દોકડે, અથવા તેટલે દોકડે ને વીશ ગણે ફોકડે મણ.

૨. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલા ઢીંગલાનું સવા મણ.

૩. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેથી અઢીગણે ફોકડે શેર.

૪. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલા દોકડાનું પોણા મણ ને ચાર શેર.

૫. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલી બદામનું અઢી શેર.

૬. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેથી અઢી ગણે રેખે અધોળ અને પાંચ ગણે રેખે નવટાંક.

૭. જેટલી કોરીએ ખાંડી તેટલે રેખે દોકડા ભાર.

૮. જેટલે ઢીંગલે ખાંડી તેટલી બદામ ને વીશ ગણે રેખે મણ.

૯. જેટલે ઢીંગલે ખાંડી તેથી અઢી ગણે રેખે શેર.

૧૦ જેટલે દોકડે ખાંડી તેથી પોણી ગણી બદામ ને પાંચ ગણે રેખે મણ.

૧૧ જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી સવા ગણી કોરીએ ખાંડી.

૧૨. જેટલે દોકડે શેર તેથી ૪૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.

૧૩. જેટલે ઢીંગલે શેર તેથી ૬૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.

૧૪. જેટલે ત્રાંબીએ શેર તેથી ૨૦ ગણી કોરીએ ખાંડી.

૧૫. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૪૦ કોરી.

૧૬. ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૬૦ કોરી.

૧૭. ત્રાંબીઆનું જેટલા શેર તેટલી ખાંડીની ૨૦ કોરી.

દાખલા.

૧. પંદર કોરીએ ખાંડી તો એક મણને શું? કો.
જ. ০।।

૨. સવા ચોવીસ કોરીએ ખાંડી તો અઢી મણને શું?
કો. દો.
જ. ૩ ০।।

૩. ચૌદ કોરીએ ખાંડી તો અશેરનું શું? દો. ફો.
જ. ০।। ૨૦

ખાંડીનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ખાંડીના મણ ૨૦ વતી ભાગતાં એક દોકડે ને વીશ ફોકડે મણ પડયું.

૨, ખાંડીના મણ ૨૦ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વતી ભાગતાં ઢીંગલાનું સવા મણ પડયું.

૩. પહેલી રીત પ્રમાણે એક દોકડો અને વીશ ફોકડાનું મણ થાય છે. માટે એક દોકડો અને વીશ ફોકડાના કૂલ ૧૨૦ ફોકડા થયા તેને મણના શેર ૪૮ વતી ભાગતાં એક શેરની કીંમત અઢી ફોકડા આવે છે.

૪. ખાંડીના શેર ૯૬૦ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વતી ભાગતાં એક દોકડાનું ૪૦ શેર એટલે પોણો મણ ને ચાર શેર પડયું.

૫. ઉપલી ચોથી રીત પ્રમાણે દોકડાનું ૪૦ શેર આવે છે, માટે ચાલીશ શેરને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગવાથી એક બદામનું અઢી શેર પડયું.

૬. ઉપલી પાંચમી રીત પ્રમાણે બદામનું અઢી શેર આવેછે માટે બદામના રેષ ૧૦૦ ને અઢી શેરના અધોળ ૪૦ તથા નવટાંક ૨૦ વતી ભાગતાં અઢી રેષે અધોળ અને પાંચ રેષે નવટાંક પડયું.

૭. ઉપલી પાંચમી રીત પ્રમાણે બદામનું અઢી શેર આવેછે માટે અઢી શેરના દોકડા ભાર ૧૦૦ ને બદામના રેષ ૧૦૦ વતી ભાગતાં એક રેષે દોકડા ભાર પડયું.

૮. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ખાંડીના મણ ૨૦ વડે ભાગવાથી એક બદામ ને વીશ રેષે મણ પડયું.

૯. આઠમી રીત પ્રમાણે એક બદામને વીશ રેષે મણ થાયછે માટે એક બદામ ને વીસ રેષના રેષ ૧૨૦ ને મણના શેર ૪૮ વડે ભાગતાં શેરની કીંમત અઢી રેષ આવેછે.

૪. ચોવીશ કોરીએ ખાંડી તો દોઢ મણ ને આઠ શે-
રનું શું ? કો.

જ. ૨

૫. સવાઅડતાલીસ કોરીએ ખાંડી તો અઢી શેરનું શું ?
દો. બ.

જ. ૩ ૦|

૬. છત્રીશ કોરીએ ખાંડી તો નવટાંક ને અધોળનું શું ?
બ. રે.

જ. ૧||| ૨૦

૭. સવા છત્રીશ કોરીએ ખાંડી તો બે દોકડા ભારનું શું ?
બ. રે.

જ. ૦|| ૨૨||

૮. ચોવીસ કોરી ને બે આને ખાંડી તો બે મણનું શું ?
કો. દો. બ.

જ. ૨|| ૧ ૩| આસરે.

૯. પંદર કોરી ને ત્રણ આને ખાંડી તો બશેરનું શું ?
દો. રે.

જ. ૦||| ૧૫

૧૦. સવા છત્રીશ કોરી ને એક આને ખાંડી તો દોઢ
મણનું શું ? કો. દો. બ.

જ ૨||| ૩| ૧|

૧૧. પંદર ઢીંગલે મણ તો બે ખાંડીનું શું ? કો.

જ. ૩૭||

૧૨. પંદર કોરી ને બે દોકડે મણ તો દોઢ ખાંડીનું શું ?
કો.

જ. ૪૫૨||

૧૩. બાર કોરી ને બે ઢીંગલે મણ તો એક ખાંડીનું શું ?
કો.

જ. ૨૪૨||

૧૪. ઢીંગલાનું ત્રણ શેર તો એક ખાંડીનું શું ?
જ. ૨૦ કો.

---

૧૦. દોકડાની બદામ ૧૬ ને ખાંડીના મણ ૨૦ વડે ભાગતાં પોણી બદામ ને પાંચ રેષે મણ પડયું.

૧૧. એક ઢીંગલે મણ હોયતો ખાંડીના મણ ૨૦ ના વીશ ઢીંગલા એટલે સવા કોરી આવેછે.

૧૨. એક દોકડે શેર હોયતો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના નવસોસાઠ દોકડા એટલે ૪૦ કોરી આવેછે.

૧૩. ઢીંગલાનું શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના નવસો સાઠ ઢીંગલા એટલે ૬૦ કોરી આવેછે.

૧૪. ત્રાંબીઆનું શેર હોયતો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના નવસોસાઠ ત્રાંબીઆ એટલે ૨૦ કોરી આવેછે.

૧૫. દોકડાનું એક શેર હોયતો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ દોકડા એટલે ૪૦ કોરી આવેછે. તે દોકડાનું બશેર કહ્યું હોયતો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં એ ખાંડીની ૪૦ કોરી આવેછે.

૧૬. ઢીંગલાનું એક શેર કહ્યું હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ ઢીંગલા એટલે ૬૦ કોરી આવે છે ને ઢીંગલાનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં એ ખાંડીની ૬૦ કોરી આવે છે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૭. ત્રાંબીઆનું એક શેર હોય તો ખાંડીના શેર ૯૬૦ ના ૯૬૦ ત્રાંબીઆ એટલે ૨૦ કોરી આવે છે, તે ત્રાંબીઆનું બે શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં એ ખાંડીની ૨૦ કોરી આવે છે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

ભારના લેખાની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલે દોકડે મણ. પા કોરીએ ભાર હોય તો પા દોકડે મણ. અર્ધી કોરીએ ભાર હોય તો અર્ધે દોકડે મણ અને પોણો કોરીએ ભાર હોય તો પોણે દોકડે મણ.

૨. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલા આનાનું દોઢ મણ.

૩. જેટલી કોરીએ ભાર તેટલી બદામનું ત્રણ શેર.

૪. જેટલી કોરીએ ભાર તેથી $\frac{3}{4}$ ગણી બદામે શેર.

૫. જેટલે ઢીંગલે ભાર તેટલી બદામે મણ.

૬. જેટલે ઢીંગલે ભાર તેટલી વિસવાસાંએ ત્રણ શેર.

૭. જેટલે દોકડે ભાર તેટલી બદામનું દોઢમણ.

૮. જેટલે દોકડે ભાર તેટલી વિસવાસીનું સાડા ચાર શેર.

૯. જેટલે ઢીંગલે મણ તેથી દોઢ ગણી કોરીએ ભાર.

૧૦. જેટલે દોકડે મણ તેટલી કોરીનું ભાર.

૧૧. જેટલે ત્રાંબીએ મણ તેથી અર્ધી ગણી કોરીએ ભાર.

૧૨. ઢીંગલાનું જેટલા મણ તેટલા ભારની દોઢ કોરી.

૧૩. દોકડાનું જેટલા મણ તેટલા ભારની એક કોરી.

૧૪. ત્રાંબીઆનું જેટલા મણ તેટલા ભારની અર્ધી કોરી.

૧૫. ઢીંગલાનું જેટલા શેર તેટલા ભારની ૭૨ કોરી.

૧૬. દોકડાનું જેટલા શેર તેટલા ભારની ૪૮ કોરી.

૧૭. ત્રાંબીઆનું જેટલા શેર તેટલા ભારની ૨૪ કોરી.

દાખલા.

૧. અડતાલીશ કોરીએ ભાર તો દોઢ મણનું શું? કો.

જ. ૩

૨. સવા છનું કોરીએ ભાર તો બે મણનું શું? કો. દો.

જ. ૮ ०॥

ભારના લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. ભારના મણ ૨૪ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વતી ભાગવાથી દોકડાનું મણ પડયું. એ ઉપરથી પા કોરી, પોણી કોરી અને અરધી કોરીનું પણ નીકળે.

૨. ભારના મણ ૨૪ ને કોરીના આના ૧૬ વડે ભાગતાં આનાનું દોઢ મણ પડયું.

૩. ભારના શેર ૧૧૫૨ ને કોરીની બદામ ૩૮૪ વડે ભાગવાથી એક બદામનું ત્રણ શેર પડયું.

૪. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને ભારના શેર ૧૧૫૨ વડે ભાગવાથી શેરની કીંમત ⅓ બદામ આવે છે.

૫. ભારના મણ ૨૪ ને ઢીંગલાની બદામ ૨૪ વડે ભાગતાં બદામે મણ પડયું.

૬. ભારના શેર ૧૧૫૨ ને આનાની વિસવાસી ૩૮૪ વડે ભાગતાં વિસવાસીનું ત્રણ શેર પડયું.

૭. ભારના મણ ૨૪ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગતાં બદામનું દોઢ મણ પડયું.

૮. ભારના શેર ૧૧૫૨ ને દોકડાની વિસવાસી ૨૫૬ વતી ભાગતાં વિસવાસીનું સાડાચાર શેર પડયું.

૯. એક ઢીંગલે મણ હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરી આવે.

૧૦. દોકડાનું મણ હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ દોકડા એટલે એક કોરી આવે.

૧૧. ત્રાંબીએ મણ હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ ત્રાંબીઆ એટલે અર્ધી કોરી આવે.

૧૨. એક ઢીંગલાનું મણ હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરીએ ભાર પડે. ને

૩. એકસો અઠ્ચાવીશ કોરીએ ભાર તો ત્રણ મણ ને ત્રણ શેરની શી કીંમત પડશે? કો. દો.

જ.- ૧૬ા ૨

૪. પંચાણું કોરીએ ભાર તો એક મણ ને એક શેરનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૪ ૦ાા ૩$\frac{2}{5}$

૫. સવા બત્તેર કોરી એ આને ભાર તો સવા બે મણની શી કીંમત પડશે? કો. દો. બ.

જ. ૬ાા ૦ાા ૧ાા

૬. એકસો પચીશ કોરી એ ઢીંગલે ભાર, તો ત્રણ મણ ને ત્રણ શેરની શી કીંમત પડશે? કો. દો. બ. વિ

જ. ૧૫ાાા ૫ ૩ ૨

૭. ચોસઠ કોરી એ દોકડે ભાર તો દોઢ મણનું શું? કો. બ.

જ. ૪ ૨

૮. અણુસઠ કોરીએ ભાર તો સવા બે ભાર ને ત્રણ શેરનું શું? કો. દો.

જ. ૧૫૩ ૪ા

૯. આઠ ઢીંગલે મણ તો બે ભારનું શું? કો.

જ. ૨૪

૧૦. પાંચ દોકડે મણ તો ચાર ભારનું શું? કો.

જ. ૨૦

૧૧. ઢીંગલાનું ચાર શેર તો બે ભારનું શું?

જ. કો. ૩૬

૧૨. ૭૬ા≡ નું એક ભાર તો બે શેર ને નવટાંકનુ શું? દો. બ. વિ.

જ. ૩ા ૨ ૨

ઢીંગલાનું બે મણ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની દોઢ કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩. દોકડાનું એક મણ કહ્યું હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ દોકડા એટલે એક કોરીનું ભાર પડે. ને દોકડાનું બે મણ કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની એક કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૪. ત્રાંબીઆનું એક મણ કહ્યું હોય તો ભારના મણ ૨૪ ના ચોવીશ ત્રાંબીઆ એટલે અર્ધી કોરીએ ભાર પડે. ને ત્રાંબીઆનું બે મણ કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની અર્ધી કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૫. ઢીંગલાનું શેર હોય તો ભારના શેર ૧૧૫૨ ના ૧૧૫૨ ઢીંગલા એટલે ૭૨ કોરી એક ભારની પડે. ને ઢીંગલાનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની ૭૨ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૬. દોકડાનું એક શેર કહ્યું હોય તો ભારના શેર ૧૧૫૨ ના ૧૧૫૨ દોકડા એટલે ૪૮ કોરી એક ભારની પડે. ને દોકડાનું બશેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ભારની ૪૮ કોરી પડે. એ રીત આગળ પણ સમજવું.

૧૭. ત્રાંબીઆનું શેર કહ્યું હોય તો ભારના શેર ૧૧૫૨ ના ૧૧૫૨ ત્રાંબીઆ એટલે ૨૪ કોરી એક ભારની પડે ને ત્રાંબીઆનું બ શેર કહ્યું હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ભારની ૨૪ કોરી પડે એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

સોના રૂપાનાં લેખાની કૂંચીઓ.

ગદીઆણા લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ ગદીઆણો તેટલે ઢીંગલે વાલ. પા કોરીએ ગદીઆણો હોય તો પા ઢીંગલે વાલ અર્ધી કોરીએ ગદીઆણો હોય તો અર્ધે ઢીંગલે વાલ અને પોણી કોરીએ ગદીઆણો હોય તો પોણે ઢીંગલે વાલ.

૨. જેટલી કોરીએ ગદીઆણો તેટલે ત્રાંબીએ રતી.

૩. જેટલી કોરીએ ગદીઆણો તેથી બમણી બદામે મગભાર.

૪. જેટલે ઢીંગલે ગદીઆણો તેથી દોઢ ગણી બદામે વાલ.

૫. જેટલે ઢીંગલે ગદીઆણો તેથી અર્ધી ગણી બદામે રતી.

૬. જેટલે ઢીંગલે ગદીઆણો તેથી બમણી વિસવાસીએ મગભાર.

૭. જેટલે દોકડે ગદીઆણો તેટલી બદામે વાલ.

૮. જેટલે આને વાલ તેટલી કોરીનું એક ગદીઆણું.

૯. જેટલે ત્રાંબીએ રતી તેટલી કોરીનું એક ગદીઆણું.

૧૦. ઢીંગલાના જેટલા વાલ તેટલા ગદીઆણાની એક કોરી.

૧૧. ઢીંગલાની જેટલી રતી તેટલા ગદીઆણાની ત્રણ કોરી.

૧૨. ત્રાંબીઆની જેટલી રતી તેટલા ગદીઆણાની એક કોરી.

દાખલા.

૧. સવા ચોત્રીસ કોરીએ ગદીઆણો તો દોઢ વાલનું શુ ?

કો. દો. બ.

જ. ૩ ૫ ૧

સોના રૂપાનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

ગદીઆણા લેખે.

૧. ગદીઆણાના વાલ ૧૬ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં આનાનું વાલ પડ્યું. તે પરથી પા, અર્ધી અને પોણી કોરીનું નીકળશે.

૨. ગદીઆણાની રતી ૪૮ ને કોરીના ત્રાંબીઆ ૪૮ વડે ભાગવાથી ત્રાંબીએ રતી પડેછે.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને ગદીઆણાના મગભાર ૧૯૨ વડે ભાગતાં બમણી બદામે મગભાર પડ્યું.

૪. આનાની બદામ ૨૪ ને ગદીઆણાના વાલ ૧૬ વડે ભાગવાથી દોઢ ગણી બદામે વાલ પડ્યું.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ગદીઆણાની રતી ૪૮ વડે ભાગવાથી અર્ધી બદામે રતી પડેછે.

૬. ઢીંગલાની વિસવાસી ૩૮૪ ને ગદીઆણાના મગભાર ૧૯૨ વતી ભાગવાથી બમણી વિસવાસીએ મગભાર આવે.

૭. ગદીઆણાના વાલ ૧૬ વડે દોકડાની બદામ ૧૬ ને ભાગવાથી બદામે વાલ પડ્યું.

૮. એક આને વાલ હોયતો ગદીઆણાના વાલ ૧૬ ના સોલ ઢીંગલા એટલે એક કોરી પડે.

૯. એક ત્રાંબીએ રતી હોયતો ગદીઆણાની રતી ૪૮ ના અડતાલીશ ત્રાંબીઆ એટલે એક કોરી પડે.

૧૦. ઢીંગલાનો એક વાલ હોય તો ગદીઆણાના વાલ ૧૬ ના સોલ ઢીંગલા એટલે એક કોરી એક ગદીઆણાની પડે ને ઢીંગલાનું બે વાલ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ગદીઆણાની એક કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૨. સવા બત્રીશ કોરીએ ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ ને બે રતીની શી કીંમત પડશે? કો. દે. બ.

જ. ૭ા ૩ ૨.

૩. છવીશ કોરીએ ગદીઆણો તો બે મગભારનું શું? કો. દો.

જ. ૦। ૦ાા

૪. પચીસ કોરી એ ઢીંગલે ગદીઆણો તો બે વાલ ને એક રતીનું શું પડશે? કો. દો. બ.

જ. ૩ા ૩ાા ૩

૫. સાઢી છવીશ કોરી બે દોકડે ગદીઆણો તો બે વાલનું શું? કો. દો

જ. ૩ા ૧ાા

૬. પોણી અઠ્યાવીશ કોરી બે ઢીંગલે ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ, બે રતી ને એક મગભારનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૬ાા ૦ાા ૨

તોલા લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલે આધિએ ગદીઆણો.
૨. જેટલી કોરીએ તોલો તેથી અર્ધે આને વાલ.
૩. જેટલી કોરીએ તોલો તેથી અર્ધે ત્રાંબીએ રતી.
૪. જેટલી કોરીએ તોલો તેટલી બદામે મગભાર.
૫. જેટલે આને તોલો તેથી અર્ધે ઢીંગલે ગદીઆણો.
૬. જેટલે ઢીંગલે તોલો તેથી પોણી ગણી બદામે વાલ.
૭. જેટલે ઢીંગલે તોલો તેથી પા ગણી બદામે રતી.
૮. જેટલે ઢીંગલે તોલો તેટલી વિસવાસીએ મગભાર.
૯. જેટલે દોકડે તોલો તેટલે ત્રાંબીએ ગદીઆણો.
૧૦. જેટલે દોકડે તોલો તેથી અર્ધી ગણી બદામે વાલ.
૧૧. જેટલે આને વાલ તેથી બમણી કોરીએ તોલો.

૧૧. ઢીંગલાની એક રતી હોય તો ગદીઆણાની ૪૮ રતીના અડતાલીશ ઢીંગલા એટલે ત્રણ કોરી પડે. ને ઢીંગલાની બે રતી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ગદીઆણાની ત્રણ કોરી થાય. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૨. ત્રાંબીઆની એક રતી હોય તો ગદીઆણાની ૪૮ રતીના અડતાલીશ ત્રાંબીઆ એટલે એક કોરી એક ગદીઆણાની પડે. ને ત્રાંબીઆની બે રતી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતા બે ગદીઆણાની એક કોરી આવે.

તોલા લેખે.

૧. તોલાના ગદીઆણા ૨ ને કોરીના આધિઆં ૨ વડે ભાગતાં આધિએ ગદીઆણો પડે.

૨. કોરીના આના ૧૬ ને તોલાના વાલ ૩૨ વડે ભાગવાથી અર્ધે આને વાલ પડે.

૩. કોરીના ત્રાંબીઆ ૪૮ ને તોલાની રતી ૯૬ વડે ભાગતાં અર્ધે ત્રાંબીએ રતી પડી.

૪. તોલાના મગ ભાર ૩૮૪ ને કોરીની બદામ ૩૮૪ વડે ભાગવાથી બદામે મગભાર પડયું.

૫. આનાને તોલાના ગદીઆણા બે વડે ભાગવાથી અર્ધે આને ગદીઆણો આવે છે.

૬. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને તોલાના વાલ ૩૨ વડે ભાગતાં પોણી બદામે વાલ પડયું.

૭. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને તોલાની રતી ૯૬ વડે ભાગતાં પા બદામે રતી પડી.

૮. ઢીંગલાની વિસવાસી ૩૮૪ ને તોલાના મગભાર ૩૮૪ વડે ભાગતાં મગભારની કીંમત એક વિસવાસી આવે છે.

૧૨. જેટલે આને રતી તેથી છગણી કોરીએ તોલો.
૧૩. જેટલે ત્રાંબીએ રતી તેથી બમણી કોરીએ તોલો.
૧૪. ઢીંગલાના જેટલા વાલ તેટલા તોલાની બે કોરી.
૧૫. ઢીંગલાની જેટલી રતી તેટલા તોલાની ૭ કોરી.
૧૬. ત્રાંબીઆની જેટલી રતી તેટલા તોલાની બે કોરી.

દાખલા.

૧. નેવું કોરીએ તોલો તો એક ગદીઆણો ને બે વાલનું શું? કો. દો.

જ. ૫૦॥ ૩

૨, સાડીછનું કોરીએ તોલો તો બે વાલનું શુ? કો. દો.

જ. ૬ ૦॥

૩. ૯૫॥≡ તોલો તો બે ગદીઆણા ને ત્રણ વાલનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૧૦૪। ૩ ૩॥

૪. ૩૪॥= તોલો તો એક રતી ને મગભારનું શું! કો. દો. બ. વિ.

જ. ૦। ૪॥ ૧ ૨

૫. ૬૫॥ કોરીએ તોલો તો ચાર વાલ ને એક મગભારનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૮। ૧॥ ૧।

૬. ૭૪।૨ કોરીએ તોલો તો એક વાલ ને બે રતીનું શું? કો. દો. બ. વિ,

જ. ૩॥ ૨॥ ૨॥ ૨

૭. બાર આને રતી તો બે તોલાનું શું? કો.

જ. ૧૪૪

૮. ૭ ત્રાંબીએ રતી તો તોલાનું શું? કો.

જ. ૧૨

---

૯. તોલાના ગદીઆણા ૨ ને દોકડાના ત્રાંબીઆ ૨ વડે ભાગતાં ત્રાંબીએ ગદીઆણો પડયો.

૧૦. દોકડાની બદામ ૧૬ ને તોલાના વાલ ૩૨ વતી ભાગતાં અર્ધી બદામે વાલ પડયું.

૧૧. આને વાલ હોય તો તોલાના વાલ ૩૨ ના બત્રીશ ઢીંગલા એટલે બે કોરી આવે છે.

૧૨. આને રતી હોય તો તોલાની ૯૬ રતીના છનું ઢીંગલા એટલે છ કોરી આવે છે.

૧૩. ત્રાંબીએ રતી હોય તો તોલાની રતી ૯૬ ના છનું ત્રાંબીઆ એટલે બે કોરી આવે છે.

૧૪. ઢીંગલાનું એક વાલ હોય તો તોલાના વાલ ૩૨ ના બત્રીશ ઢીંગલા એટલે બે કોરી એક તોલાની પડે. ને જો ઢીંગલાનું બે વાલ કહ્યું હોય તો તેની કિંમત બમણી ઓછી થતાં બે તોલાની બે કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૫. ઢીંગલાની એક રતી હોય તો તોલાની ૯૬ રતીના છનું ઢીંગલા એટલે છ કોરી એક તોલાની પડે. ને જો ઢીંગલાની બે રતી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે તોલાની છ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ.

૧૬. ત્રાંબીઆની એક રતી કહી હોય તો તોલાની રતી ૯૬ ના છનું ત્રાંબીઆ એટલે એક તોલાની બે કોરી પડે. ને જો ત્રાંબીઆની બે રતી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે તોલાની બે કોરી પડે.

ધાન્યનાં લેખાંનો કૂંચીઓ.

સૈ લેખ.

૧. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી પા ગણી કોરીએ માપ.
૨. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી પોણે ગણે દોકડે પાટવી.
૩. જેટલી કોરીએ સૈ તેથી ત્ર ગણી બદામે પવાલું.
૪. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી પા ગણે ઢીંગલે માપ.
૫. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી પોણી ગણી બદામે પાટવી.
૬. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેથી ત્ર ગણી વિસવાસીએ પવાલું.
૭. જેટલે દોકડે સૈ તેથી ાા ગણે દોકડ માપ.
૮. જેટલે દોકડે સૈ તેથી અર્ધી ગણી બદામે પાટવી.
૯. જેટલે દોકડે સૈ તેથી બમણી વિસવાસીએ પવાલું.
૧૦. જેટલો કોરીએ પાટવી તેથી ૩૨ ગણી કોરીએ સૈ.
૧૧. જેટલે ઢીંગલે પાટવી તેથી બમણી કોરીએ સૈ.
૧૨. કોરીની જેટલી પાટવી તેટલી સેના ૩૨ કોરી.
૧૩. ઢીંગલાની જેટલી પાટવી તેટલી સૈની બે કોરી.

દાખલા.

૧. સાડીબાર કોરીએ સૈ તો બે માપનું શું ? જ. કો. ૬ા

૨. નવ કોરીએ સૈ તો એક માપને બે પાટવીનું શું?

	કો	દો.
જ.	૨ાા	૧ાા

૩. સાડીઆઠ કોરીએ સૈ તો એક પાટવી ને એક પવાલાનું શું ?

	કો.	દો.	બ.
જ.	૦	૧ાાા	૩ાા

૪. સાડી છ કોરી બે ઢીંગલે સૈ તો બે માપ ને એક પાટવીનું શું ?

	કો.	દો.	બ.
જ.	૩ાા	૦	૩ાા

ધાન્યનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

સૈ લેખે.

૧. કોરીને સૈનાં માપ ૪ વતી ભાગતાં પા ગણી કોરીએ માપ પડ્યું.

૨. કોરીના દોકડા ૨૪ ને સૈની પાટવી ૩૨ વડે ભાગવાથી પોણે દોકડે પાટવી પડી.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને સૈનાં પવાલાં ૧૨૮ વડે ભાગતાં ત્રગણી બદામે પવાલું પડ્યું.

૪. ઢીંગલાને સૈનાં માપ ૪ વડે ભાગતાં પા ગણે ઢીંગલે માપ પડ્યું.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને સૈની પાટવી ૩૨ વડે ભાગવાથી પોણી બદામે પાટવી પડી.

૬. ઢીંગલાની વિસવાસી ૩૮૪ ને સૈનાં પવાલાં ૧૨૮ ને ભાગવાથી ત્રગણી વિસવાસીએ પવાલું પડ્યું

૭. દોકડાના પા દોકડા ચારને સૈનાં માપ ૪ વડે ભાગતાં પા ગણે દોકડે માપ પડ્યું.

૮. દોકડાની બદામ ૧૬ ને સૈની પાટવી ૩૨ વડે ભાગવાથી અર્ધી બદામે પાટવી પડી.

૯. દોકડાની વિસવાસી ૨૫૬ ને સૈનાં પવાલાં ૧૨૮ વડે ભાગવાથી બમણી વિસવાસીએ પવાલું પડ્યું.

૧૦. કોરીએ પાટવી હોયતો સૈની પાટવી ૩૨ ની બત્રીશ કોરી આવેછે.

૧૧. ઢીંગલે પાટવી કહી હોય તો સૈની પાટવી ૩૨ ના બત્રીશ ઢીંગલા એટલે બે કોરી એક સૈને માથે પડેછે.

૧૨. કોરીની એક પાટવી કહી હોયતો સૈની પાટવી ૩૨ ની બત્રીશ કોરી પડે. ને જો કોરીની બે પાટવી કહી હોયતો

૫. સાડીનવ કોરી એ ઢીંગલે સૈ તો એ પવાલાંનું શું ?

દો. બ.

જ. ૩॥ ૧॥।

૬. પોણીઆઠ કોરી એ દોકડે સૈ તો એક માપ ને એ પવાલાંનું શું ? કો. દો. બ.

જ, ૨ ૧॥। ૩

કળશી લેખે.

૧. જેટલી કોરીએ કળશી તેટલે ઢીંગલે સૈ.

૨. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી પા ગણે ઢીંગલે માપ.

૩. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી પોણી ગણી બદામે પાટવી.

૪. જેટલી કોરીએ કળશી તેથી ત્રગણી વિસવાસીએ પવાલું.

૫. જેટલે ઢીંગલે કળશી તેથી દોઢ ગણી બદામે સૈ.

૬. જેટલે ઢીંગલે કળશી તેથી પોણીગણી વિસવાસીએ પાટવી.

૭. જેટલે દોકડે કળશી તેટલી બદામે સૈ.

૮. જેટલે દોકડે કળશી તેથી અર્ધી ગણી વિસવાસીએ પાટવી.

૯. જેટલે ઢીંગલે સૈ તેટલી કોરીએ કળશી.

૧૦. જેટલે ઢીંગલે પાટવી તેથી ૩૨ ગણી કોરીએ કળશી.

૧૧. જેટલે ઢીંગલે પવાલું તેથી ૧૨૮ ગણી કોરીએ કળશી.

૧૨. ઢીંગલાની જેટલી સૈ તેટલી કળશીની એક કોરી.

૧૩. ઢીંગલાની જેટલી પાટવી તેટલી કળશીની ૩૨ કોરી.

૧૪. ઢીંગલાનાં જેટલાં પવાલાં તેટલી કળશીની ૧૨૮ કોરી.

દાખલા.

૧. છનું કોરીએ કળશી તો દોઢ સૈનું શું ? જ. કો. ૯

૨. સો કોરીએ કળશી તો અઢી સૈ ને એક માપનું શું ?

જ. કો. ૧૭ દો. ૪॥.

તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે સેની ૩૨ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩. ઢીંગલાની એક પાટવી કહી હોયતો સેની ૩૨ પાટવીના ૩૨ ઢીંગલા એટલે બે કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાની બે પાટવી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે સેની બે કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

કળશી લેખે.

૧. કળશીની સૈ ૧૬ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાની સૈ પડી.

૨. કળશીનાં માપ ૬૪ ને કોરીના પા ઢીંગલા વડે ભાગવાથી પા ઢીંગલાનું એક માપ પડ્યું.

૩. કોરીની બદામ ૩૮૪ ને કળશીની પાટવી ૫૧૨ વડે ભાગવાથી એક પાટવીની પોણી બદામ આવે છે.

૪. ઉપરની ત્રીજી રીત પ્રમાણે પાટવીની કીંમત પોણી બદામ આવે છે. માટે પોણી બદામની વિસવાસી ૧૨ ને પાટવીનાં પવાલાં ૪ વડે ભાગવાથી ત્રગણી વિસવાસીએ પવાલું પડ્યું.

૫. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને કળશીની સૈ ૧૬ વડે ભાગતાં એક સૈની દોઢ બદામ આવે છે.

૬. ઢીંગલાની વિસવાસી ૩૮૪ ને કળશીની પાટવી ૫૧૨ વડે ભાગવાથી એક પાટવીની પોણી વિસવાસી આવે છે.

૭. કળશીની સૈ ૧૬ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વડે ભાગવાથી બદામે સૈ પડી.

૮. કળશીની પાટવી ૫૧૨ ને દોકડાની અર્ધી વિસવાસી ૫૧૨ વડે ભાગતાં અર્ધી વિસવાસીએ પાટવી પડી.

૩. એકસો સાડીબાર કોરીએ કળશી તો બે સૈ કે દોઢ પાટવીનું શું પડશે? કો. દો. બ. વિ.

જ. ૧૪ા ૩ા ૨ાા ૧

૪. એકસો બત્રીશ કોરી બે આને કળશી તો દોઢ સૈને બે પવાલાંનું શું પડશે? કો. બ. વિ.

જ. ૧૨ાા ૬ ૦ાાા

૫. સાડીઅઠ્યાસી કોરી ત્રણ ઢીંગલે કળશી તો દોઢ કળશી.ને બે પવાલાંનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૧૩૩ ૨ાાા ૧ા

૬. એક સો છનું કોરીએ કળશી તો બે માપ ને એક પાટવીનું શું પડશે? કો. દો.

જ. ૬ાા ૩

૭. પંચોતેર કોરી બે દોકડે કળશી તો દોઢ સૈને એક પાટવીનું શું? કો. દો. બ. વિ.

જ. ૭ ૪ા ૩ા ૧

૮. બાર ઢીંગલે સૈ તો બે કળશીનું શું? જ. કો. ૨૪.

૯. ઢીંગલાની ચાર પાટવી તો બે કળશીનું શું?

જ. કો. ૧૬.

૧૦. ઢીંગલાનાં બે પવાલાં તો દોઢ કળશીનું શું?

જ. કો ૪૮.

ગજનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે દોકડે તસુ.
૨. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલે ત્રાંબીએ આંગળ.
૩. જેટલી કોરીએ ગજ તેટલા ઢીંગલાનું દોઢ તસુ.
૪. જેટલે ઢીંગલે ગજ તેટલી બદામનું તસુ.

૯ એક ઢીંગલે સૈ હોય તો કળશીની સૈ ૧૬ ના સોળ ઢીંગલા એટલે એક કોરી આવે છે.

૧૦. એક ઢીંગલે પાટવી હોય તો કળશીની ૫૧૨ પાટવીના ૫૧૨ ઢીંગલા એટલે ૩૨ કોરી આવે છે.

૧૧. એક ઢીંગલે પવાલું હોય તો કળશીનાં પવાલાં ૨૦૪૮ ના ૨૦૪૮ ઢીંગલા એટલે ૧૨૮ કોરી આવે છે.

૧૨ ઢીંગલાની એક સૈ હોય તો કળશીની ૧૬ સૈના સોળ ઢીંગલા એટલે એક કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાની બે સૈ કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે સૈની એક કોરી આવે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩. ઢીંગલાની એક પાટવી કહી હોય તો કળશીની પાટવી ૫૧૨ના ૫૧૨ ઢીંગલા એટલે ૩૨ કોરી પડે. ને ઢીંગલાની બે પાટવી કહી હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કળશીની ૩૨ કોરી પડે એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૪. ઢીંગલાનું એક પવાલું કહ્યું હોય તો કળશીનાં ૨૦૪૮ પવાલાંના ૨૦૪૮ ઢીંગલા એટલે ૧૨૮ કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાનાં બે પવાલાં કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કળશીની ૧૨૮ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

ગજનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. ગજના તસુ ૨૪ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગતાં દોકડે તસુ પડ્યો.

૨. ગજના આંગળ ૪૮ ને કોરીના ત્રાંબીઆ ૪૮ વડે ભાગવાથી ત્રાંબીએ તસુ પડ્યો.

૫. જેટલે ઢીંગલે ગજ તેથી અર્ધી ગણી બદામે આંગળ.
૬. જેટલે દોકડે ગજ તેટલી બદામનું દોઢ તસુ.
૭. જેટલે ઢીંગલે તસુ તેથી દોઢ ગણી કોરીએ ગજ.
૮. જેટલે દોકડે તસુ તેટલી કોરીએ ગજ.
૯. જેટલે દોકડે આંગળ તેથી બમણી કોરીએ ગજ.
૧૦. ઢીંગલાના જેટલા તસુ તેટલા ગજની દોઢ કોરી.
૧૧. ઢીંગલાના જેટલા આંગળ તેટલા ગજની ત્રણ કોરી.
૧૨. દોકડાના જેટલા તસુ તેટલા ગજની એક કોરી.
૧૩. દોકડાના જેટલા આંગળ તેટલા ગજની બે કોરી.

દાખલા.

૧. છ કોરીએ ગજ તો અઢી તસુનું શું? જ. કો. ૦॥ ૩ દો.

૨. સાડીબાર કોરીએ ગજ તો દોઢ તસુનું શું?

જ. કો. ૦॥। ૦॥। દો.

૩. નવ કોરીએ ગજ તો એક આંગળનું શું?

જ. કો. ૦ ૪॥ દો.

૪. સાડીસાત કોરી, ત્રણ ઢીંગલે ગજનો દોઢ તસુનું શું?

કો. દો. બ.

જ. ૦ ૫॥ ૦॥

૫. બે કોરી બે ઢીંગલે ગજ તો દોઢ ગજ ને બે તસુનું શું?

કો. દો.

જ. ૩। ૨॥

૬. સાડીઓગણીશ કોરી, ત્રણ આને ગજ તો પોણો ગજ ને એક આંગળનું શું પડશે?

કો. દો. બ.

જ. ૧૫ ૪ ૩॥

૭. બે કોરી બે દોકડે ગજ તો અધ ગજ ને દોઢ તસુનું શું?

કો. દો. બ.

જ. ૧ ૪ ૨

૩. ગજના તસુ ૨૪ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનો દેઢ તસુ પડ્યો.

૪. ગજના તસુ ૨૪ ને ઢીંગલાંની બદામ ૨૪ વતી ભાગતાં બદામે તસુ પડ્યો.

૫. ગજના આંગળ ૪૮ ને ઢીંગલાની અર્ધી બદામ ૪૮ વડે ભાગતાં અર્ધી બદામે આંગળ પડ્યો.

૬. ગજના તસુ ૨૪ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગવાથી બદામને દોડ તસુ પડ્યો.

૭. ઢીંગલે તસુ હોય તો ગજના તસુ ૨૪ ના ૨૪ ઢીંગલા એટલે દોડ કોરી આવે છે.

૮. દોકડે તસુ હોય તો ગજના તસુ ૨૪ ના ૨૪ દોકડા એટલે એક કોરી આવે છે.

૯. દોકડે આંગળ હોય તો ગજના આંગળ ૪૮ ના ૪૮ દોકડા એટલે બે કોરી આવે છે.

૧૦. ઢીંગલાનું એક તસુ કહ્યું હોય તો ગજના તસુ ૨૪ ના ૨૪ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાના બે તસુ કહ્યા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થતાં બે ગજની દોઢ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૧. ઢીંગલાનું એક આંગળ કહ્યું હોય તો ગજના આંગળ ૪૮ ના ૪૮ ઢીંગલા એટલે ત્રણ કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાના બે આંગળ કહ્યા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ગજની ત્રણ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૨. દોકડાનો એક તસુ કહ્યો હોય તો ગજના તસુ ૨૪ ના ૨૪ દોકડા એટલે એક કોરી પડે. ને જો દોકડાના બે તસુ કહ્યા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ગજની એક કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૮. ચાર ઢીંગલે તસુ તો અઢી ગજનું શું ? જ. કો. ૧૫
૯. બે દોકડે તસુ તો ત્રણ ગજનું શું ? જ. કો. ૬
૧૦. ઢીંગલાના ત્રણ તસુ તો દોઢ ગજનું શું ? જ. કો. ૦॥
૧૧. દોકડાનું બે તસુ તો બે ગજનું શું ? જ. કો. ૧

જમીનનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ પરાજે તેટલે દોકડે વીઘું.
૨. જેટલી કોરીએ પરાજે તેટલા ઢીંગલાનું દોઢ વીઘું.
૩. જેટલી કોરીએ પરાજે તેથી પાંચ ગણે ફોકડે કરમ.
૪. જેટલી કોરીએ પરાજે તેથી ૧ ૨/૩ ગણે ફોકડે ગજ.
૫. જેટલે ઢીંગલે પરાજે તેટલી બદામે વીઘું.
૬. જેટલે ઢીંગલે પરાજે તેથી પાંચ ગણે રેપે કરમ.
૭. જેટલે ઢીંગલે પરાજે તેથી ૧ ૨/૩ ગણે રેપે ગજ.
૮. જેટલે દોકડે પરાજે તેટલી બદામનું દોઢ વીઘું.
૯. જેટલી કોરીએ ગજ તેથી ૧૪૪૦ ગણી કોરીએ પરાજે.
૧૦. જેટલે ઢીંગલે ગજ તેથી ૯૦ ગણી કોરીએ પરાજે.
૧૧. જેટલે દોકડે ગજ તેથી ૬૦ ગણી કોરીએ પરાજે.
૧૨. કોરીના જેટલા ગજ તેટલા પરાજની ૧૪૪૦ કોરી.
૧૩. ઢીંગલાના જેટલા ગજ તેટલા પરાજની ૯૦ કોરી.
૧૪. દોકડાના જેટલા ગજ તેટલા પરાજની ૬૦ કોરી.

દાખલા.

૧. એક સો બત્રીશ કોરીએ પરાજે તો બે વીઘાનું શું ?
જ. કો. ૧૧.
૨. સાડી ચોરાશી કોરીએ પરાજે તો દોઢ વીઘાનું શું ?
જ. કો. ૫॥ ૦॥ દો.
૩. છનું કોરીએ પરાજે તો બે કરમનું શું ?
જ. ૦। કો. ૩॥ દો. ૧૦ ફો.

૧૩. દોકડાનો એક આંગળ કહ્યો હોય તો ગજના આંગળ ૪૮ના ૪૮ દોકડા એટલે બે કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાના બે આંગળ કહ્યા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ગજની બે કોરી પડે.

જમીનનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. પરાજાનાં વીઘાં ૨૪ ને કોરીના દોકડા ૨૪ વડે ભાગવાથી દોકડાનું વીઘું પડે છે.

૨. પરાજાનાં વીઘાં ૨૪ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનું દોઢ વીઘું પડે છે.

૩. પરાજાના કરમ ૪૮૦ એ કોરીના ફોકડા ૨૪૦૦ ને ભાગવાથી કરમના પાંચ ફોકડા પડે.

૪. ઉપલી ત્રીજી રીત પ્રમાણે પાંચ ફોકડે કરમ પડે છે. માટે પાંચ ફોકડાને કરમના ગજ ૩ વડે ભાગતાં એક ગજના ૧$\frac{2}{3}$ ફોકડા પડે.

૫. પરાજાનાં વીઘાં ૨૪ ને ઢીંગલાની બદામ ૨૪ વડે ભાગતાં એક બદામનું વીઘું પડે છે.

૬. પરાજાના કરમ ૪૮૦ વડે ઢીંગલાના રેપ ૨૪૦૦ ને ભાગતાં એક કરમના પાંચ રેપ પડશે.

૭. ઉપલી છઠી રીત પ્રમાણે પાંચ રેપે કરમ પડે છે. માટે પાંચ રેપને કરમના ગજ ૩ વડે ભાગતાં ગજને માથે ૧$\frac{2}{3}$ રેપે આવે છે.

૮. પરાજાનાં વીઘાં ૨૪ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વડે ભાગવાથી બદામનું દોઢ વીઘું પડશે.

૯. એક કોરીએ ગજ હોય તો પરાજાના ગજ ૧૪૪૦ ની ૧૪૪૦ કોરી આવે છે.

૪. ચોરાશી કોરીએ પરાજો તો બે ગજનું શું?

જ. ૨॥ દો. ૫ ફો.

૫. સાડી છાસઠ કોરીએ પરાજો તો બે વીસાં ને બે કરમનું શું પડશે? કો દો. ફો.

જ. ૫॥ ૧॥ ૧૫

૬. બત્રીશ કોરી બે આને પરાજો તો ત્રણ વીસાંનું શું? કો. દો. બ.

જ. ૪ ૦। ૨.

૭. ચોસઠ કોરી બે દોકડે પરાજો તો ત્રણ વીસાંનું શું?

જ. ૮। કો. ૨ દો.

મોજાં, મીણબતીઓ, બટન વગેરે ડઝન (૧૨ નંગ)ની ગણતરીથી વેચાય છે તેની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ ડઝન તેટલે આધિએ બંડલ.
૨. જેટલી કોરીએ ડઝન તેથી બમણે દોકડે નંગ.
૩. જેટલી કોરીએ ડઝન તેટલા ઢીંગલાનું પોણું નંગ.
૪. જેટલે ઢીંગલે ડઝન તેથી બમણી બદામે નંગ.
૫. જેટલે દોકડે ડઝન તેટલી બદામનું પોણું નંગ.
૬. જેટલે ઢીંગલે નંગ તેથી પોણી ગણી કોરીએ ડઝન.
૭. કોરીનાં જેટલા નંગ તેટલા ડઝનની બાર કોરી.
૮. ઢીંગલાના જેટલા નંગ તેટલા ડઝનની પોણી કોરી.

દાખલા.

૧. ૭ કોરીએ ડઝન તો એક બંડલનું શું? જ. કો. ૩

૨. ત્રણ કોરી, બે આને ડઝન તો બે નંગનું શું?

જ ૦॥ કો. ૦॥ દો.

૧૦. ઢીંગલે ગજ હોય તો પરાજાના ગજ ૧૪૪૦ ના ૧૪૪૦ ઢીંગલા એટલે ૯૦ કોરી આવે છે.

૧૧. દોકડે ગજ હોય તો પરાજાના ગજ ૧૪૪૦ ના ૧૪૪૦ દોકડા એટલે ૬૦ કોરી આવે છે.

૧૨. કોરીનો એક ગજ કણો હોય તો પરાજાના ગજ ૧૪૪૦ ની ૧૪૪૦ કોરી પડે છે. ને કોરીના બે ગજ કણા હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે પરાજાની ૧૪૪૦ કોરી આવે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૧૩—૧૪મી કુંચીઓનો ખુલાસો ૧૦ તથા ૧૨ મી રીતનો ઊલટ રીતે વિચાર કરેથી સહેજ સમજાશે.

ડઝનનાં લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. ડઝનનાં બંડલ ૨ ને કોરીનાં આધિઆં ૨ વડે ભાગતાં આધિએ બંડલ પડ્યું.

૨. કોરીના દોકડા ૨૪ ને ડઝનનાં નંગ ૧૨ વડે ભાગવાથી એક નંગના બે દોકડા આવે છે.

૩. ડઝનનાં નંગ ૧૨ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં એક ઢીંગલાનું પોણું નંગ પડ્યું.

૪. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને ડઝનના નંગ ૧૨ વડે ભાગતાં એક નંગની બે બદામ પડે.

૫. ડઝનનાં નંગ ૧૨ ને દોકડાની બદામ ૧૬ વતી ભાગતાં બદામનું પોણું નંગ પડ્યું.

૬. એક ઢીંગલે નંગ હોય તો ડઝનના ૧૨ નંગના ૧૨ ઢીંગલા એટલે પોણી કોરી આવે છે.

૩. સાડી ચાર કોરીએ ડઝન તો ચાર નંગનું શું?
જ. કો. ૧।।

૪. બે કોરીને બે દોકડે ડઝન તો દોઢ નંગનું શું?
જ. કો. ০। દો. ০।

૫. ચાર કોરીએ ડઝન તો એક બંડલ ને બે નંગનું શું? જ. કો. ૨।। દો. ૪

૬. ઢીંગલાના ત્રણ નંગ તો ત્રણ ડઝનનું શું? જ. ০।।। કો.

૭. કોરીના આઠ નંગ તો ચાર ડઝનનું શું? જ. ૬ કો.

વળી, વંઝી, વાંસ વગેરે કોડી (૨૦ નંગ)ના હીસાબથી વેચાય છે તેનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ કોડી તેટલે દોકડે ને વીશ ગણે દોકડે નંગ.

૨. જેટલી કોરીએ કોડી તેટલા ઢીંગલાનું સવા નંગ.

૩. જેટલે ઢીંગલે કોડી તેટલી બદામ ને વીશ ગણે રેષ નંગ.

૪. જેટલે દોકડે કોડી તેથી પોણી ગણી બદામ ને પાંચ ગણે રેષ નંગ.

૫. જેટલે ઢીંગલે નંગ તેથી સવા ગણી કોરીએ કોડી.

૬. કોરીનાં જેટલા નંગ તેટલી કોડીની વીશ કોરી.

૭. ઢીંગલાનાં જેટલા નંગ તેટલી કોડીની સવા કોરી.

દાખલા.

૧. પચીશ કોરીએ કોડી તો બે નંગનું શું? કો.
જ. ૨।।

૭. કોરીનું એક નંગ હોય તો ડઝનનાં ૧૨ નંગની ૧૨ કોરી પડે ને જો કોરીનાં બે નંગ કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ડઝનની ૧૨ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૮. ઢીંગલાનું એક નંગ હોય તો ડઝનના ૧૨ નંગના ૧૨ ઢીંગલા એટલે પોણી કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાનાં બે નંગ કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ડઝનની પોણી કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

કોડીનાં લેખાની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને કોડીના નંગ ૨૦ વડે ભાગતાં એક નંગનો એક દોકડો ને વીશ ફોકડા આવે છે.

૨. કોડીના નંગ ૨૦ ને કોરીના ઢીંગલા ૧૬ વડે ભાગતાં ઢીંગલાનું સવા નંગ પડ્યું.

૩. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને કોડીના નંગ ૨૦ વડે ભાગતાં એક નંગની કીંમત એક બદામ ને વીશ રેપ આવે છે.

૪. દોકડાની બદામ ૧૬ ને કોડીના નંગ ૨૦ વડે ભાગવાથી એક નંગની કીંમત પોણી બદામ ને પાંચ રેપ આવે છે.

૫. એક ઢીંગલે નંગ હોય તો કોડીના નંગ ૨૦ ના વીશ ઢીંગલા એટલે સવા કોરી આવે છે.

૬. કોરીનું એક નંગ હોય તો કોડીના નંગ ૨૦ની વીશ કોરી પડે ને જો કોરીનાં બે નંગ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કોડીની વીશ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૨. ત્રીશ કોરીએ કોડી તો અઢી નંગનું શું ? જ. ૩॥ કો.

૩. પંદર કોરી ને બે ઢીંગલે કોડી તો ચાર નંગનું શું ?

	કો.	દો.	બ.	રેષ.
જ.	૩	૦॥	૧॥	૧૦

કાગળનાં લેખાની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ રીમ તેટલે દોકડે ને વીશ ગણે ફોકડે ધા.

૨. જેટલી કોરીએ રીમ તેથી પાંચ ગણે ફોકડે પાનું.

૩. જેટલે ઢીંગલે રીમ તેટલી બદામ ને વીશ ગણે રેષે ધા.

૪. જેટલે ઢીંગલે રીમ તેથી પાંચ ગણે રેષે પાનું.

૫. જેટલે ઢીંગલે ધા તેથી સવા ગણી કોરીએ રીમ.

૬. જેટલે ઢીંગલે પાનું તેથી દોઢ ગણી કોરીએ ધા.

૭. જેટલે દોકડે પાનું તેટલી કોરીએ ધા.

૮. દોકડાનાં જેટલાં પાનાં તેટલા ધાની એક કોરી.

૯. ઢીંગલાનાં જેટલા પાનાં તેટલા ધાની દોઢ કોરી.

દાખલા.

૧. ચોવીશ કોરીએ રીમ તો બે ધાનું શું પડશે?

	કો.	દો.	ફો.
જ.	૨॥	૩॥	૧૦

૨. બાર કોરીએ રીમ તો ત્રણ ધા ને બે પાનાંનું શું ?

	કો.	દો.	ફો.
જ.	૧॥	૨॥	૧૫

૭. ઢીંગલાનું એક નંગ હોય તો કોડીના નંગ ૨૦ ના વીશ ઢીંગલા એટલે સવા કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાનાં બે નંગ હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે કોડીની સવા કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

કાગળના લેખાંની કૂંચીઓનાં કારણ.

૧. કોરીના દોકડા ૨૪ ને રીમના ધા ૨૦ વડે ભાગતાં એક ધાની કીંમત એક દોકડો ને વીશ ફોકડા આવે છે.

૨. કોરીના ફોકડા ૨૪૦૦ ને રીમના પાનાં ૪૮૦ વડે ભાગતાં એક પાનાની કીંમત પાંચ ફોકડા આવે છે.

૩. ઢીંગલાની બદામ ૨૪ ને રીમના ધા ૨૦ વડે ભાગવાથી એક ધાની કીંમત એક બદામ ને વીશ રેપ આવે છે.

૪. ઢીંગલાના રેપ ૨૪૦૦ ને રીમનાં પાનાં ૪૮૦ વડે ભાગવાથી એક પાનાની કીંમત પાંચ રેપ આવે છે.

૫. એક ઢીંગલે ધા કહ્યો હોય તો રીમના ધા ૨૦ ના વીશ ઢીંગલા એટલે સવા કોરી આવે છે.

૬. એક ઢીંગલે પાનું કહ્યું હોય તો ધાનાં પાનાં ૨૪ ના ચોવીશ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરી આવે છે.

૭. એક દોકડે પાનું કહ્યું હોય તો ધાનાં પાનાં ચોવીશના ચોવીશ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરી આવે છે.

૮. દોકડાનું એક પાનું કહ્યું હોય તો ધાના પાના ૨૪ ના ૨૪ દોકડા એટલે એક કોરી પડે ને જો દોકડાનાં બે પાના કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ધાની એક કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

૯. ઢીંગલાનું એક પાનું કહ્યું હોય તો ઘાનાં પાનાં ૨૪ ના ૨૪ ઢીંગલા એટલે દોઢ કોરી પડે. ને જો ઢીંગલાનાં બે પાનાં કહ્યાં હોય તો તેની કીંમત બમણી ઓછી થાતાં બે ઘાની દોઢ કોરી પડે. એ રીતે આગળ પણ સમજવું.

નળીઆં, ઘાસના પૂળા, નાળીએર વગેરે ૧૦૦ ની ગણતરીથી વેચાય છે તેનાં લેખાંની કૂંચીઓ.

૧. જેટલી કોરીએ સેંકડો તેથી ૨૪ ગણે ફોકડે નંગ.

૨. જેટલી કોરીએ સેંકડો તેથી સવાએ ગણે દોકડે ને પંદર ગણે ફોકડે દશ નંગ.

૩. જેટલે ઢીંગલે સેંકડો તેથી ચોવીશ ગણે રેષે નંગ.

૪. જેટલે દોકડે સેંકડો તેથી સોલ ગણે રેષે નંગ.

૫. જેટલે ઢીંગલે નંગ તેથી સવાછ ગણી કોરીએ સેંકડો.

(હવેથી કૂંચીઓનાં કારણ લખ્યાં નથી.)

દાખલા.

૧. પંદર કોરીએ સેંકડો તો દશ નંગનું શું? કો.
જ. ૧।।.

૨. વીશ કોરીનાં સો નાળિએર તો પાંચ નાળિએરનું શું?
જ. કો. ૧.

૩. દશ કોરી ને બે ઢીંગલે સો પૂળા તો આઠ પૂળાનું શું પડશે? જ. કો. ૦।।।—૧—૪૪.

૪. ઢીંગલાના ચાર પૂળા તો સો પૂળાનું શું પડશે?
જ. કો. ૧।।—૧।।.

૫. સવા આઠ કોરીએ સેંકડો તો ત્રણ નંગનું શું?
જ. કો. ૦—૫।।।—૧૯.

વ્યાજ ગણવાની રીત.

૧. કોરી અને મહિનાનો ગુણાકાર કરતાં જે આવે તેને સર કહેછે.

૨. દહાડા કહ્યા હોય તો તે દહાડા અને કોરીના ગુણાકારને ત્રીસે ભાગતાં જે આવે તે સર જાણવો.

૩. સેંકડે મહિનાનું ટકા લેખે વ્યાજ હોય તો સરને ૧૦૦ વડે ભાગતાં જે આવે તે કોરી જાણવી અને ભાગાકાર કરતાં જે વધે તેને ચારે ભાગતાં જે આવે તે દોકડા સમજવા (ખરેખરૂં તો જે વધે તેને ચોવીશે ગુણી સોએ ભાગવા, ભાગાકાર આવશે તે દોકડા જાણવા, અથવા છએ ગુણી પચીશે ભાગવા.)

૪. વ્યાજનો ભાવ એક ટકાથી ઓછો વત્તો હોય તો સર આવે તેને નીચે મુજબ ગુણવા.

ટકા પ્રમાણે સર આવ્યો હોય તેના—

૦)–	પાના પા કરવા.
૦)=	પાના અર્ધા કરવા.
૦)≡	પાના પોણા કરવા.
૦।	પા કરવા.
૦।–	પાના સવાયા કરવા.
૦।=	પાના દોઢા કરવા.
૦।≡	પામાં પાનું પોણું મેળવવું.
૦॥	અર્ધા કરવા.
૦॥–	અર્ધામાં પાનું પા મેળવવું.
૦॥=	અર્ધાના સવાયા.
૦॥≡	અર્ધામાં પાનું પોણું મેળવવું.
૦॥।	પોણા કરવા.

○॥।— પોણામાં પાનું પા મેળવવું.
○॥।= પોણામાં પાનું અર્ધ મેળવવું.
○॥।≡ પોણાનું સવાયું કરવું.
૧। સવાયું.
૧॥ દોઢું.

દાખલા.

૧. પચીશ કોરી છ મહિના સુધી રહી, અર્ધા ટકા લેખે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ○॥।

૨. ત્રીશ કોરી બે મહિના ને છ દિવસ સુધી રહી, પોણા ટકા પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ○। ૫॥।૨ આ.

૩. ચાલીસ કોરી છ મહિના ને ત્રણ દીવસ રહી બે આના પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ○। ૧। ૧ આ.

૪. પંદર કોરી આઠ મહિના ને ચાર દીવસ રહી, વ્યાજનો ભાવ છ આના પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ○। ૪॥। ૩॥

૫. પાંચસો કોરી નવ મહિના રહી, દશ આના પ્રમાણે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ૨૮)૩

નાણાવટીઓ ખાતાંનું વ્યાજ કાઢે છે તેની રીત.

કચ્છ પ્રાંતના નાણાવટીઓમાં વ્યાજ કાઢવાની રીત નીચે મુજબ છે.

૧. ખાતા વહીમાં જમે ઉધાર રકમો હોય છે તેનું વ્યાજ કાઢવા સારૂ ખાતાં પ્રમાણેજ મથાળું દોરીને તેમાં વ્યાજ એટલું વધારે લખે છે. પછી જમે–પારની રકમો જમે તરફ માંડે છે અને ઉધાર–પારની રકમો ઉધાર તરફ માંડે છે પણ ખાતામાં માથે કોરીનો આંકડો ભરે

છે તેમ ન ભરતાં લીટીને આરંભે કો. કરી તેની અંદર તે રકમ લખે છે. પછી તે રકમ કેટલા મહિના અને કેટલા દીવસ ખાતાની ચોખ કરવાની તીથિ સુધી થઇ તે તીથિ[1] ઉપરથી નક્કી કરી. મા. દી. કરીને જેટલા માસ દીવસ થયા હોય તે લખે છે. પછી તેના વ્યાજ કાઢવાની રીત પ્રમાણે સરકરીને તે સર રકમની પહેલાં ડાબી તરફ, જમે પારનો જમે તરફ અને ઉધાર પારનો ઉધાર તરફ ચડાવે છે. પછી જમે તરફના સરનો સરવાળો જમે તરફ નીચે કરે છે અને ઉધાર–પારના સરનો સરવાળો ઉધાર તરફ નીચે કરે છે. વ્યાજનો ભાવ સરખો હોય તો જે તરફના સરની સરવાળો વધારે હોય તે તરફના સરમાંથી જે તરફના સરનો સરવાળો ઓછો હોય તે બાદ કરે છે. બાકી રહે તેને ટકાએ ગુણી રીત મુજબ કોરી, દોકડા કરી જો જમે પારનો સર વધારે થયો હોય "દેવી" એમ લખે છે અને ઉધાર પારનો વધારે થયો હોય તો "લેણી" એમ લખે છે પછી પાછળ બતાવ્યા મુજબ તારીજ કાઢે છે.

૨. જો વ્યાજનો ભાવ ઓછો વત્તો હોય તો એક વાર બંને તરફના સરનું રીત મુજબ કોરી દોકડા વ્યાજ કાઢીને પછી બાદ બાકી કરે છે અને તારીજ કાઢે છે.

નીચે શા. પાનાચંદ ગલાલચંદના ખાતાનું-સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું વ્યાજ કાઢી બતાવ્યું છે. હિસાબ સંવત ૧૯૪૩ ના કારતક સુદ ૧ ને રોજ કર્યો. વ્યાજ રામ બાદ લેખે.

---

૧. બીજે ઠેકાણે તીથિ પ્રમાણે મુદત ગણી ને વારની સાથે મેળવે છે તથા મહિને અરધો દીવસ કાપી મુદત ગણે છે તેવો રીવાજ આ પ્રાંતમાં ચાલતો નથી.

શા૦ પાનાચંદ ગલાલચંદનું ખાતું.
સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું.

જ		ઉ	
૨૦૦	માગસર વદ ૪ વાર શુક્રે.	૧૨૫	પોશ સુદ ૧૫ વાર બુધે.
૧૪૮	અશાડ શુદ ૧૪ વાર ગરેઊ.	૧૩૨	ફાગણ વદ ૧૩ વાર ગરેઊ.
૩૦૦	શ્રાવણ વદ ૧ વાર રવેઊ.	૨૭૫	આશો વદ ૨ વાર શુક્રે.
૬૪૮		૫૩૨	
૧૧૬	બાકી દેવી સંવત ૧૯૪૩ ના કારતક સુદ ૧	૧૧૬	બાકી દેવી આસો વદ ૨))
		૬૪૮	

વ્યાજ સંવત ૧૯૪૨ ની સાલનું.

જ		ઉ	
૨૦૮૦	કો. ૨૦૦ મા. ૧૦ દી. ૧૨.	૧૧૯૧॥।	કો. ૧૨૫ મા. ૯॥ દી. ૧
૫૨૭॥।	કો. ૧૪૮ મા. ૩॥ દી. ૨.	૯૩૭	કો. ૧૩૨ મા ૭ દી. ૩
૭૫૦	કો. ૩૦૦ મા. ૨॥ દી. ૦	૧૨૮।	કો. ૨૭૫ મા. ૦ દી. ૧૪
૩૩૫૭॥।		૨૨૫૭	
૧૧૦૦॥			

એ રીતે સર ૧૧૦૦॥ બાકી રહ્યો તેની અર્ધા ટકા પ્રમાણે કોરી[1] પા॥ બ્યાજ થઇ.

તારીખ સંવત ૧૯૪૩ ના કારતક સુદ ૧

જ	ઉ
૧૧૯ મુદલ દેવી. પા॥ વ્યાજના સ.ર ૧૧૦૦॥ના ટકા અર્ધા લેખે કોરી પાને પોણી ——બદામ અશરે થશે તે દેવી. ૧૨૧॥	

લાકડાં માપવાના હિસાબ.

૧. પાટીઆં અથવા ચોખંડાં લાકડાં માપવાની રીત—જાડાઇ અને પહોળાઇના તસુનો ગુણા-કાર કરીને તેને ચોવીશે ભાગતાં જે આવે તેને લંબાઇના ગજે ગુણવા એટલે ગુણાકાર આવે તે પાકા ગજ સમજવા.

૨. ગોળ લાંકડાં માપવાની રીત—ગોળ ભરતાં જેટલા તસુ આવે તેટલી એકવડી દોરી ગણાય છે. પછી તે દોરીના અર્ધને તેજ અર્ધે ગુણવાથી જે આવે તે વીસ-વાસી સમજવી. તેના વસા કરવા. પછી તેને લંબાઇના ગજે ગુણવા, ગુણતાં જે આવે તે વસા થશે, તેને ચોવીશે ભાગી ગજ કરવા.

દાખલા.

૧. એક પાટીઉં ૮ ગજ લાંબુ, ૭ તસુ પહોળું અને ૪ તસુ જાડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે? જ. ગ. ૮

૧ વેપારી લોક સરમાંપાથી ઓછાની તથા વ્યાજમાં બદામની કસર લેખતા નથી માટે ઉપર પણ તે પ્રમાણે ગણેલુ છે.

૨. એક પાટીઊં પંદર ગજ લાંબું, ૮ તસુ પહોળું અને ૩ તસુ જાડું છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે? જ. શ. ૧૫

૩. એક ગોળ લાકડું દશ ગજ લાંબું, અને ૧૬ તસુની દોરી છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે? ગ. વ. વિ.

જ. ૧ ૨॥ ૪

૪ એક ગોળ લાકડું ૮ ગજ લાંબું અને દોરી ૮ તસુની છે તેના પાકા ગજ કેટલા થશે? વ. વિ.

જ. ૫॥ ૨

૫. એક ગોળ લાકડું ૧૨॥ ગજ લાંબું અને દોરી ૧૨ તસુની છે તેના પાકા ગજ કેટલા? શ. વ.

જ. ૦॥ ૬॥।.

કાચા પાકા તોલના હિસાબ.

૧. કચ્છનો કાચો મણ ૪૦ શેરનો થાય છે. અને પાકો ૪૮ શેરનો થાય છે. માટે જો કાચા મણમાંથી પાકા મણ કરવા હોય તો કાચા મણમાંથી તેનો છઠો ભાગ બાદ કરવો એટલે પાકા મણ થશે. અથવા પાકા મણમાંથી કાચા મણ કરવા હોય તો પાકા મણને ૪૮ એ ગુણી, ૪૦ એ ભાગવા એટલે ભાગાકાર જેટલા કાચા મણ થશે.

૨. ભાયાતી ગામોમાં મણબંધી તોલ સરખું નથી. માટે જે ગામનો મણ જેટલા શેરનો હોય તેટલાએ ગુણી ૪૦ એ ભાગવા એટલે દરબારી કાચા મણ આવશે. તેના જો પાકા મણ કરવા હોય તો ઊપરની રીત મુજબ કરવું.

દાખલા.

૧ ૧૨૬ કાચા મણ છે તેના પાકા મણ કેટલા થશે ?
જ. મ. ૧૦૫

૨. ૭૨ાાા કાચા મણના પાકા મણ કેટલા ?
જ. મ. ૬૦ાા૬

૩. ૪૨ાા૫ કાચા મણના પાકા મણ કરો ?
જ. મ. ૩૫ાા૧

૪. ખાંડમણ ૧૪૪ કાચા છે તેના પાકા મણ ૪૫ શેરના મણ લેખે કેટલા થશે ? જ. મ. ૧૨૮

૫. ૧૩૫ પાકા મણ તેના કાચા મણ કેટલા ?
જ. ૧૬૨ મણ

૬. ૧૧૮ પાકા મણ ૫૨ શેરના તેના કાચા મણ કેટલા થશે ? જ. મ. ૧૫૩ા૬

૭. ૮૦ પાકા મણ ૪૫ શેરના તેના કાચા મણ કેટલા થશે ? જ. મ. ૯૦

જો બારદાન કહ્યું હોય તો જેટલું બારદાન કહ્યું હોય તેટલું બાદ કરી પછી તેના મણ કરી કીંમત કાઢવી જેમકે–

૧. ગોળનાં માટલાં નંગ ૧૧૫ દર માટલાનું ઉઘડ તોલ ૨ાા મણ છે અને દર માટલે પા મણ બારદાન બાદ જતાં દર મણની કોરી ૧૦ લેખે શું કીંમત થશે ? (આ મણ ૫૨ શેરનોછે તેનો અડતાલો મણ કરીને કીંમત કાઢવી.)

૧૧૫ માટલાં.   મ. શેર.
૦ા   ૨૮૦ા—૩.
———   ૧૦ દર મણુની કીંમત
૨૮ાાા મણુ બારદાન   ———
કો. ૨૮૦૩—૩ દો. ૭૮.

૧૫૧
૨ાા
———
૨૮૦ાા મણુ ઉમ્રડ.
—૨૮ાાા મણુ બારદાન બાદ.
———
૨૫૮ાાા બાકી ૫૨ શેરના નકી મણ
૫૨
———
૪૮)૧૩૪૫૫ શેર.
———
૨૮૦૧૩ નકી ૪૮ શેરના મણુ પાકા.

પગાર ગણવાના હિસાબ.

૧. મહિનાનો જેટલી કોરી પગાર કર્યો હોય તેને જેટલા દીવસનું કરવું હોય તેટલાએ ગુણી ત્રીશે ભાગતાં આવે તેટલી કોરી તેટલા દીવસની સમજવી. ભાગાકાર કરતાં બાકી વધેતો તેના રીત મુજબ દોકડા બદામ કરવાં.

૨. જેટલી કોરીએ વરસ તેને પંદરે ભાગતાં જે આવે તેટલા દોકડા એક દિવસના.

૩. જેટલી કોરીએ વરસ તેને ચારે ગુણી ત્રણે ભાગતાં જે આવે તેટલા ઢીંગલા એક મહિનાના.

૪. જેટલે ઢીંગલે દીવસ તેથી સાડીબાવીશ ગણી કોરીએ વરસ.

૫. જેટલે દોકડે દીવસ તેથી પંદરગણી કોરીએ વરસ.

દાખલા.

૧. સાડીસત્યાવીશ કોરીએ મહિનો તો દશ દીવસનું શું?
જ. કો. ૯)૪

૨. ચોસઠ કોરીએ મહીનો તો બાર દીવસનું શું?
કો. દો. કો.
જ. ૨૫ાા-૨ા-૧૫

૩. ત્રણસો પચાસ કોરીએ વરસ તો ચાર દીવસનું શું?
જ. ૩ાા-૩૧/૩

૪. રોજના ત્રણ ઢીંગલા તો એક વરસનું શું?
જ. ૬૭ાા કો.

૫. રોજના ચાર દોકડા પગાર તો એક વરસનો કેટલો? જ. ૬૦ કો.

પાછલી કૂંચીઓના પરચુરણ દાખલા.

૧. અઢી કોરીએ શેર તો એક દોકડાભારનું શું? જ. ૧ાા દો.

૨. સવાત્રણ કોરી ને એક આને સવાત્રણ શેર ને એક અધોળ તો બે ઢીંગલાનું કેટલું? જ. ૧ નવટાંક

૩. સવાચોદ કોરી ને અઢી ઢીંગલે સવાચોદ શેર ને અઢી અધોળ તો એક અધોળનું શું પડશે? જ. ૧ાા દો.

૪. બે ઢીંગલાનાં દોઢ શેર રીંગણાં તો ત્રાંબીઆનાં કેટલા શેર આવશે? જ. ૦ા શે.

૫. સવા-કોરીનું ત્રણ પાસેર ઘી તો એક મણનું શું?
જ. ૮૦ કો.

૬. સવાઆઠ દોકડાનાં બાવીસ નાળિએર તો બે નંગનું શું? જ. ૦ાાા દો.

૭. સવાયાના સવા શેર રીંગણાં તો ત્રણ દોકડાનાં કેટલાં? જ. ૩ શે.

૮. સાડીબાવીશ કોરીએ મણ તો ત્રણ શેરનું શું ?
જ. કો. ૧। ૩॥ દો.

૯. પાંત્રીશ કોરીએ ખાંડી તો બે મણનું શું પડશે ?
જ. ૩॥ કો.

૧૦. અઢી ઢીંગલાનું પોણાચાર શેર તો અર્ધા ઢીંગલાનું કેટલા શેર આવશે ? જ. ૦॥ શેર

૧૧. પચીશ કોરીએ મણ તો પાકા અઢી શેરનું શું ?
જ. કો. ૧॥—

૧૨. સાડીછત્રીશ કોરીએ મણ તો બશેરનું શું ? જ. કો. ૧)૨॥

૧૩. સવાચોપન કોરીએ ભાર બે ભાર ને બશેરનું શું ?
જ. ૧૦૮॥ દો. ૨। વિ. ૨॥ આ

૧૪. પંદર દોકડાનાં પચીશ શેર રીંગણાં તો પોણા ચાર દોકડાનાં કેટલા શેર આવશે ? જ. ૬। શેર

૧૫. પંદર કોરીએ કોડી તો ચાર નંગનું શું ?
જ. કો. ૩

૧૬. પચીશ કોરીનાં સો પૂળા તો પચીશ પૂળાનું શું ?
જ. કો. ૬।

૧૭. આધિઆની અધોળ એલચી તો સવા શેર એલચીનું શું ? જ. ૧૦ કો

૧૮. પંદર કોરીનાં સો નાળીએર તો દોઢ કોરીનાં કેટલાં ? જ. ૧૦ નંગ

૧૯. સવા છત્રીશ કોરીએ તોલો તો બે વાલનું શું ?
જ. કો ૨।૦।૨

૨૦. સતર કોરીએ ગદીઆણો તો એક રતીનું શું ?
જ. ૮॥ દો.

૨૧. છ કોરીએ ડઝન તો બે નંગનું શું ? જ. ૧ કો.

૨૨. કોરીનું સાડા આઠ શેર તો સાડી આઠ કોરીનું કેટલા શેર આવશે ? જ. ૭૨। શેર

૨૩. સવા અગીઆર કોરીએ મહીનો તો બે દિવસનું શું પડશે? જ. ૦ાા કોરી

૨૪. બસો—પચીશ કોરીએ વરસ તો પંદર દીવસનો કેટલો પગાર મળશે? જ. કો. ૯ા ૩ દો.

૨૫. વીસ કોરી આઠ મહિના રહી વ્યાજનો ભાવ આઠ આના લેખે છે તો વ્યાજ શું થશે? કો. દો. ફો.
જ. ૦ાા ૧ ૨૦

૨૬. પચોતેર કોરી છ મહીના સુધી રહી. વ્યાજનો દર છ આના લેખે વ્યાજ શું થશે? જ. કો. ૧ા૪ા

૨૭. છનું કાચા મણ તેના ૪૮ શેરના પાકા મણ કેટલા થશે? જ. મ. ૮૦

૨૮. એકસો ચુમાલીશ કાચા મણ તેના ૪૫ શેરના પાકા મણ કેટલા થશે? જ મ. ૧૨૮

૨૯. પચીસ દોકડાનું સાડા બાસઠ શેર તો ચાર દોકડાનું કેટલું? જ. ૧૦ શેર

૩૦. નવ દોકડાનું પોણા સાત શેર તો છ દોકડાનું કેટલું? જ. ૪ા શેર

૩૧ સવા બત્રીશ કોરી બે આને ગદીઆણો તો બે વાલ અને દોઢ રતીનું શું પડશે? કો. દો. બ.
જ. ૫ ૧ા ૨ા

૩૨. સાડીચોપન કોરીએ ગદીઆણો તો દોઢ વાલ ને એક રતીની શી કીંમત પડશે? કો. દો. બ.
જ. ૬ ૫ાા ૨

૩૩. છપન કોરી ત્રણ આને ગદીઆણો તો ત્રણ વાલ ને બે રતીનું શું? કો. દો. બ.
જ. ૧૨ાા ૩ ૦ા

૩૪. પાંચ આને વાલ તો બે ગદીઆણાનું શું? જ. ૧૦ કો.

૩૫. હીંગલાની બે રતી તો એક ગદીઆણુનું શું ?
જ. ૧।। કો.

૩૬. હીંગલાનું બશેર તો એક ભારનું શુ ? જ. ૩૬ કો.

૩૭. દોકડાનું દોઢ શેર તો એક મણનું શું ? જ. કો. ૧। ૨

૩૮. દોકડાનું ત્રણ શેર તો એક ભારનું શું ? જ. ૧૬ કો.

૩૯. પચીશ કોરીએ ભાર તો એક શેરનું શું ? જ. ૮ $\frac{3}{4}$ બ.

૪૦. સાડીચોપન કોરી બે આને ભાર. તો બે મણ ને ત્રણ શેરની શી કીંમત પડશે ? કો. દો. બ. વિ.
જ. ૪।। ૪।। ૨। ૨

૪૧. સવાછપ્પન કોરી બે આને ખાંડી તો ત્રણ મણ ને ચાર શેરની શી કીંમત પડશે ? કો. દો. બ. આ.
જ. ૫।। ૪।। ૧

૪૨. ત્રણ કોરીનું સાડાસાત શેર તો સાડાબાવીશ શેરની શી કીંમત પડશે ? જ. ૯ કોરી.

૪૩. અઢી કોરીએ બશેર તો દોકડાભારનું શું ? જ. ૦।।। દો

૪૪. સવાચાર કોરી બે આને સવાચાર શેર ને નવટાંક તો એક શેર ને એક નવટાંકનું શું ? જ. ૧)= કો.

૪૫. કોરીનું સવાત્રણ શેર તો સવાત્રણ કોરીનું કેટલા શેર આવશે ? જ. શે. ૧૦।।–

૪૬. કોરીનું સાડાસાત શેર તો સાડીસાત કોરીનું કેટલા શેર. જ. ૫૬। શેર

૪૭. ૧૩૨ કાચા મણ તેના ૪૮ શેરના પાકા મણ કરી પ્રત ૧૨।। કોરી બે આના લેખે શી કીંમત થશે ?
જ. ૧૩૮૮।।। કો.

૪૮. કાચા મણના પાકા ૪૫ શેરના મણ કરો.
જ. મ. ૬૬।।ℓ।।

કચ્છી કોષ્ટકો.

કચ્છી ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૮ બદામ	એટલે	૧ ત્રાંબીઓ.
૨ ત્રાંબીઆ	,,	૧ દોકડો.
૩ ત્રાંબીઆ	,,	૧ ઢીંગલો.
૨ ઢીંગલા	,,	૧ દબુ.
૨ દબુ	,,	૧ પાયલું.
૨ પાયલાં	,,	૧ આધીયું.
૨ આધીયા	,,	૧ કોરી.
૫ કોરી	,,	૧ પાચીયું.
૨૬ાા કોરી	,,	૧ સોનાની કોરી.
૫૦ કોરી	,,	૧ સોનાની અરધી મોર.
૧૦૦ કોરી	,,	૧ સોનાની મોર.

કચ્છમાં લૂગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ	એટલે	૧ તસુ.
૨૪ તસુ	,,	૧ ગજ.
૩૩ તસુ	,,	૧ વાર.

કચ્છના તોલનું કોષ્ટક.

૨ાા દોકડા ભાર	એટલે	૧ અધોળ.
૨ અધોળ	,,	૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક	,,	૧ પાશેર.
૨ પાશેર	,,	૧ અચ્છેર.
૨ અચ્છેર	,,	૧ શેર.
૬ શેર (કાચા)	,,	૧ પાંચ શેરી.
૨ પાંચ શેર	,,	૧ દશેર.
૨ દશેર	,,	૧ અરધો મણ.

૨ અરધા મણ	એટલે	૧ મણ.
૨૦ મણ	,,	૧ ખાંડી.
૨૪ મણ	,,	૧ ભાર.

કચ્છમાં અનાજ માપવાનું કોષ્ટક.

૮ પવાલાં	એટલે	૧ પાટવી.
૮ પાટવી	,,	૧ માપ.
૪ માપ	,,	૧ સૈ.
૧૬ સૈ	,,	૧ કળશી.
૧૦ કળશી	,,	૧ મુડો.

વાગડમાં ભાયાની ગામોમાં ભરપનું કોષ્ટક.

૩ા શેર	એટલે	૧ પાટવી.
૩ પાટવી	,,	૧ માપ.
૬ માપ	,,	૧ સૈ.
૧૬ સૈ	,,	૧ કળશી.
૧૦ કળશી	,,	૧ મુડો.

વાગડમાં ભાયાતી ગામોમાં તોલનું કોષ્ટક.

૪૦ જૂનાં દોકડા ભાર	એટલે	૧ શેર.
૪૦ શેર	,,	૧ મણ.
૨૦ મણ	એટલે	૧ ખાંડી.

અનાજ માપનું શેરનું કોષ્ટક.

૩ા શેર	એટલે	૧ પાટવી.
૨૬ શેર	,,	૧ માપ.
૪૦ શેર	,,	૧ કાચો મણ.
૪૮ શેર	,,	૧ પાકો મણ.

કરીઆણાના તોલનું કોષ્ટક.

૨ નવટાંક	એટલે	૧ પાશેર.
૪ પાશેર	,,	૧ શેર.

૪૮ શેર	એટલે	૧ મણ.
૨૦ મણ	,,	૧ ખાંડી.

સોના રૂપાનું કોષ્ટક.

૪ મગ	એટલે	૧ રતી.
૩ રતી	,,	૧ વાલ.
૧૬ વાલ	,,	૧ ગદીઆણો.
૨ ગદીઆણા	,,	૧ તોલો.
૨૨ તોલા	,,	૧ શેર.

જમીન ભરપનું કોષ્ટક.

૩ ગજ	એટલે	૧ કરમ.
૨૦ કરમ	,,	૧ વીઘો.
૨૪ વીઘાં	,,	૧ દરબારી પરાજો.
૩૨ વીઘાં	,,	૧ ભાયાતી પરાજો.

જમીન ભરપનું બીજું કોષ્ટક.

૧૬ આના	એટલે	૧ ગુંઠા.
૪૦ ગુંઠા	,,	૧ એકર.
૮ એકર	,,	૧ પરાજો.

ચુનાના માપનું કોષ્ટક.

૧૩ આગળ	એટલે	૧ ફેરો
૧૬ ફેરા	,,	૧ કળશી.
૧૦ કળશી	,,	૧ મુડો.

લાકડાં માપવાનું કોષ્ટક.

૨૪ વીસવાસી	એટલે	૧ વસો.
૨૪ વસા	,,	૧ ગજ.

હાથી દાંતના તોલનું કોષ્ટક.

૩૫ દોકડાભાર	એટલે	૧ શેર.
૪૦ શેર	,,	૧ મણ.

કચ્છમાં અફીણના તોલનું કોષ્ટક.

૩૭॥ દોકડાભાર	એટલે	૧ શેર.
૪૦ શેર	,,	૧ મણ.

કચ્છમાં કપાસ તથા કાલાંના તોલનું કોષ્ટક.

૬॥ સાડા છ શેર	એટલે	૧ પાંચ શેરી.
૨ પાંચ શેર	,,	૧ દશ શેર.
૨૬ શેર	,,	૧ અરધો મણ.
૩૯ શેર	,,	૧ પોણો મણ.
૫૨ શેર	,,	૧ મણ.
૨૦ મણ	,,	૧ ખાંડી.

અબડાસામાં ભાયાતી ગામોમાં ભરપનું કોષ્ટક.

૯॥ પાટવી	એટલે	૧ માપ.
૬ માપ	,,	૧ સે.
૧૨ માપ	,,	૧ ચોશીયું.
૮ ચોશીયાં	,,	૧ કળશી.
૯૬ માપ	,,	૧ કળશી.

કચ્છના વેપારીઓ ગુપ્ત આંકડા બોલે છે તેની સમજ.

૧ ત્રાંબીઓ	એટલે	૧ કડીઓ.
૨ ત્રાંબીઆ	,,	૧ બોજો.
૨ દોકડા	,,	૧ ઘેર.
૨॥ દોકડા	,,	૧ કભાઇ.
૩ દોકડા	,,	૧ ઉધાન.
૪ દોકડા	,,	૧ ગોથ.
૪॥ દોકડા	,,	૧ સાડાચાર ગોથ.
૫ દોકડા	,,	૧ બાબર.
૬ દોકડા	,,	૧ બેલ.

કચ્છના વેપારીઓમાં ગુપ્ત આંકડાની સમજ.

નવાણું બાકી	એટલે	૧
ઘર	,,	૨
ઉત્રાન	,,	૩
ગોથ	,,	૪
મૂળ	,,	૫
મેળ	,,	૬
સમાર	,,	૭
ઘરચોક	,,	૮
વરગ	,,	૯
આંગળ	,,	૧૦
સરખી	,,	૧૧
બાબર	,,	૧૨
તેતર	,,	૧૩
ઘર સમાર	,,	૧૪
નફર	,,	૧૫
કોડી	,,	૨૦

કંપની ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૧॥	પાઇ	એટલે	૧ અધેલો.
૩	પાઇ	,,	૧ પૈસો.
૨	પૈસા	,,	૧ ઢબુ.
૪	પૈસા	,,	૧ આનો.
૨	આના	,,	૧ બે આની.
૪	આના	,,	૧ પાવલી.
૮	આના	,,	૧ અડધો.
૧૬	આના	,,	૧ રૂપીઓ.
૧૫	રૂપીઆ	,,	૧ મહોર.

સરકારી હિસાબમાં ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૨ પાઇ	એટલે	૧ આનો.
૧૬ આના	,,	૧ રૂપીઓ.
૧૫ રૂપીઆ	,,	૧ મહોર.

વેપારી લોકોને હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ વીસવારસી	એટલે	૧ બદામ.
૧૬ બદામ	,,	૧ દોકડો.
[illegible] દોકડા	,,	૧ આનો.
૧૦૦ દોકડા	,,	૧ રૂપીઓ.
૧૫ રૂપીઆ	,,	૧ મહોર.

દક્ષિણમાં.

૧૦૦ રેપ	એટલે	૧ પાવલું
૪ પાવલાં	,,	૧ રૂપીઓ.

અંગ્રેજી ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૪ ફારદીંગ	એટલે	૧ પેન્સ.
૧૨ પેન્સ	,,	૧ શીલીંગ.
૪॥ શીલીંગ	,,	૧ ડાલર.
૫ શીલીંગ	,,	૧ ક્રાઉન.
૨૦ શીલીંગ	,,	૧ પૌંડ.
૨૧ શીલીંગ	,,	૧ ગીની.

અંગ્રેજી સોના નાણાનું કોષ્ટક.

૫ રૂપીઆ	એટલે	૧ પુતળીયું.
૧૦ રૂપીઆ	,,	૧ અસ્તરીયું.
૧૦॥ રૂપીઆ	,,	૧ ઘોડાગીની.
૧૫ રૂપીઆ	,,	૧ મહોર.

સાધારણ તોલનું કોષ્ટક.

૪॥	પૈસાભાર	એટલે	૧ અધોળ.
૪॥	ટાંક	,,	૧ અધોળ.
૨॥	રૂપીઆભાર	,,	૧ અધોળ.
૨	અધોળ	,,	૧ નવટાંક.
૨	નવટાંક	,,	૧ પાશેર.
૨	પાશેર	,,	૧ અચ્છેર.
૨	અચ્છેર	,,	૧ શેર.
૧૦	શેર	,,	૧ તોલું.
૪	તોલાં	,,	૧ મણ.
૪૦	શેર	,,	૧ મણ.
૨॥	મણ	,,	૧ ગાંસડી.
૫	મણ	,,	૧ કોથળો.
૬	મણ	,	૧ પલ્લું.
૭	મણ	,,	૧ નાનોહારો.
૧૨	મણ	,,	૧ માણી.
૧૬	મણ	,,	૧ કળશી.
૨૦	મણ	,,	૧ ખાંડી.
૨૧	મણ	,,	૧ મોટો હારો
૨૪	મણ	,,	૧ ભાર.
૩૦	મણ	,,	૧ ગાહ્રી.
૩૨	મણ	,,	૧ એડાયું.

અંગ્રેજી સાધારણ તોલનું કોષ્ટક.

૧૬	ડ્રામ	એટલે	૧ ઔંસ.
૧૬	ઔંસ	,,	૧ પાઉંડ.
૨૮	પાઉંડ	,,	૧ કુવાર્ટર.

૪ કુવાર્ટર	એટલે	૧ હંદરવેટ.
૨૦ હંદરવેટ	,,	૧ ટન.

આ તોલને "એવારડુ પાઇર વજન" કહે છે.

અંગ્રેજી વૈદાના તોલનું કોષ્ટક.

૨૪ ગ્રેન	એટલે	૧ સ્ક્રુપલ.
૩ સ્ક્રુપલ	,,	૧ ડ્રામ.
૮ ડ્રામ	,,	૧ આંઉિસ
૧૨ આંઉિસ	,,	૧ પાઊંડ.

આ વજનને અંગ્રેજીમાં "એપાથે કરીઝ વેટ" કહે છે.

સોના રૂપાના તોલનું દેશી કોષ્ટક.

૬ ચોખાભાર	એટલે	૧ રતી.
૩ રતી	,,	૧ વાલ.
૧૬ વાલ	,,	૧ ગદી-આણો.
૨ ગદીઆણા	,,	૧ તોલો.

અંગ્રેજી સોના રૂપાનું કોષ્ટક.

૨૪ ગ્રેન	એટલે	૧ પેનીવેટ.
૨૦ પેનીવેટ	,,	૧ આઊંસ.
૧૨ આઊંસ	,,	૧ પાઊંડ.

આ વજનને "ટ્રોય" વજન કહે છે.

મોતીના હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ બદામ	એટલે	૧ દોકડો.
૧૦૦ દોકડા	,,	૧ ચવ.
૧૩॥ ચવ	,,	૧ રતી
૨૪ રતી	,,	૧ ટાંક.

મોતીના તોલનું કોષ્ટક.

૧૬ આના	એટલે	૧ રતી.
૨૪ રતી	,,	૧ ટાંક.

કપાસના તોલનું કોષ્ટક.

૪૮ શેર	એટલે	૧ ધડી.
૨૦ ધડી	,,	૧ ભાર.

મુંબઇમાં અનાજ ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ ટીપરી	,,	૧ શેર.
૪ શેર	,,	૧ પાલી
૧૬ પાલી	,,	૧ ફરો.

મુંબઇમાં મીઠું ભરવાનું કોષ્ટક.

૧૦॥ અધવાલી	એટલે	૧ ફરો.
૧૦૦ ફરા	,,	૧ આનો.
૧૬ આના	,,	૧ રાસ.

અંગ્રેજી દારૂ ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ પૈંટ	એટલે	૧ કવાર્ટ.
૪ કવાર્ટસ	,,	૧ ગ્યાલન.
૬૩ ગ્યાલન	,,	૧ હાગઝેટ
૭૪ ગ્યાલન	,,	૧ પંચન.
૨ હાગઝેટ	,,	૧ પૈપ.
૨ પૈપ	,,	૧ ટન.

કેટલીક વસ્તુઓ ગણતરીથી લેવાયછે તેનાં કોષ્ટક.

કાગળ લેવામાં

૨૪ તા	એટલે	૧ ધા.
૨૦ ધા	,,	૧ રીમ.

વળીઓ લેવામાં

૨૦ નંગ	એટલ	૧ કોડી.

મોજા વગેરે લેવામાં.

૧૨ નંગ	એટલે	૧ ડઝન.
૧૨ ડઝન	,,	૧ ગોરસ.

લંબાઇ ભરવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૮ આડાજવ	એટલે	૧ આંગળ.
૪ આંગળ	,,	૧ મુઠી.
૩ મુંઠી	,,	૧ વેંત્ત.
૨ વેંત	,,	૧ હાથ.
૪ હાથ	,,	૧ દંડ
૨૦૦૦ દંડ	,,	૧ ગાઉ.
૪ ગાઉ	,,	૧ જોજન.

લંબાઇ ભરવાનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૩ જવ	એટલે	૧ ઇંચ.
૧૨ ઇંચ	,,	૧ ફુટ
૩ ફુટ	,,	૧ યાર્ડ.
૫॥ યાર્ડ	,,	૧ પોલ.
૪૦ પોલ	,,	૧ ફર્લાંગ.
૮ ફર્લાંગ	,,	૧ માઇલ.
૩ માઇલ	,,	૧ લીગ.

ગુજરાતી લૂગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૩ આંગળ	એટલે	૧ તસુ.
૨૪ તસુ	,,	૧ ગજ.
૧॥ ગજ	,,	૧ વાર.

લૂગડાં ભરવાનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૨॥ ઇંચ	એટલે	૧ નેલ.
૧૬ નેલ	,,	૧ યાર્ડ.
૧॥ યાર્ડ	,,	૧ એલ.

લાકડાં માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૨૦ તસુ	એટલે	૧ વીસવાસી.
૨૦ વીસવાસી	,,	૧ વસો.
૨૦ વસા	,,	૧ ગજ.

ગુજરાતી જમીનની લંબાઇ માપવાનું કોષ્ટક.

૧૨ તસુ	એટલે	૧ હાથ.
૫$\frac{૫}{૬}$ હાથ	,,	૧ કાઠી.
૩૫ મુઠી	,,	૧ કાઠી.

જમીનની લંબાઇનું અંગ્રેજી કોષ્ટક.

૧૬ આના અથવા ૩૩ ફુટ	એટલે	૧ ગુંઠો.
૬૬ ફુટ	,,	૧ સાંકળ.
૧૦૦ લીંક	,,	૧ સાંકળ.

ચોરસ જમીન માપવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક.

૩૪ ચોરસ હાથ	એટલે	૧ ચોરસ મુઠી.
૧૨૨૫ ચોરસ મુઠી	,,	૧ ચોરસ કાઠી.
૨૦ ચોરસ કાઠી	,,	૧ વસો.
૨૦ વસા	,,	૧ વીઘું.

અંગ્રેજી ચોરસ જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૪૪ ચોરસ ઇંચ	એટલે	૧ ચોરસ ફુટ.
૯ ચોરસ ફુટ	,,	૧ ચોરસ યાર્ડ.
૩૦$\frac{૧}{૪}$ ચોરસ યાર્ડ	,,	૧ પોલ.
૪૦ પોલ	,,	૧ રૂડ.
૪ રૂડ	,,	૧ એકર.
૬૪૦ એકર	,,	૧ મેલ.

ગુજરાતી ઘન માપનું કોષ્ટક.

૨૭ ઘન મુઠી	એટલે	૧ ઘન વેંત.
૮ ઘન વેંત	,,	૧ ઘન હાથ.

અંગ્રેજી ઘન માપનું કોષ્ટક.

૧૭૨૮ ઘન ઇંચ	એટલે	૧ ઘન ફુટ.
૨૭ ઘન ફુટ	,,	૧ ઘન યાર્ડ.

ગુજરાતી કાળ માપવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વીપળ	એટલે	૧ પળ.
૬૦ પળ	,,	૧ ઘડી.
૭॥ ઘડી	,,	૧ પહોર.
૮ પહોર	,,	૧ દીવસ.
૭ દીવસ	,,	૧ અઠવાડીયું.
૧૫ દીવસ	,,	૧ પખવાડીયું.
૩૦ તીથી	,,	૧ માસ.
૨૯॥ દીવસ	,,	૧ માસ.
૧૨ માસ	,,	૧ વરસ.

અંગ્રેજી કાળ માપવાનું કોષ્ટક.

૬૦ સેકન્ડ	એટલે	૧ મીનીટ.
૬૦ મીનીટ	,,	૧ અવર.
૨૪ અવર	,,	૧ દીવસ.
૭ દીવસ	,,	૧ અઠવાડીયું.
૪ અઠવાડીયાં	,,	૧ માસ.
૩૬૫॥ દીવસ	,,	૧ સૌર વરસ.

ખરેખરૂં ૩૬૫ દીવસ ૫ અવર ૪૮ મીનીટ ૪૭ સેકન્ડનું એક સૌર વરસ છે.

અંગ્રેજી બાર મહિના ને દીવસ.

જાન્યુઆરી.	૩૧	જુલાઇ.	૩૧
ફેબ્રુઆરી.	૨૮	આગષ્ટ.	૩૧
માર્ચ.	૩૧	સપ્ટેમ્બર.	૩૦
એપ્રિલ.	૩૦	અટોકબર.	૩૧
મે.	૩૧	નવેંબર.	૩૦
જુન.	૩૦	ડીસેંમ્બર.	૩૧

દર ચોથે વરસે એટલે ઇ. સ. ના વરસને ચારે ભાગતાં જે કાંઇ વધે નહીંતો તે વરસનો ફેબ્રુઆરી મહિનો ૨૯ દીવસનો થાય છે.

અંગ્રેજી સાત વારનો કોઠો.

સન્ડે	એટલે	રવીવાર.
મન્ડે	,,	સોમ વાર.
ટ્યુસડે	,,	મંગળ વાર.
વેડનસડે	,,	બુધવાર.
થર્સડે	,,	ગુરૂ વાર.
ફ્રાઇડે	,,	શુક્ર વાર.
સેટરડે	,,	શની વાર.

મુસલમાનના મહિના.

૧ મહોરમ.	૩ રવીઉલઅવલ.
૨ સફર.	૪ રવીઉલ આખર.
૫ જમાદીઉલ અવલ.	૯ રમજાન.
૬ જમાદીઉલ આખર.	૧૦ સવાલ.
૭ રજબ.	૧૧ જીલકાદ.
૮ શાબાન.	૧૨ જીલહજ.

ઉપલાં કોષ્ટકનો સંબંધ અરસપરસ બતાવ્યો છે.

૧૦૯ રૂ. બાબાસાઇ	એટલે	૧૦૦	રૂ.	સરકારી ચલણી.
૧૧૨ રૂ. ખંબાતી	,,	૧૦૦	,,	,,
૧૦૬ રૂ. ભરૂચી	,,	૧૦૦	,,	,,
૧૦૪ રૂ. ચાંદવાડી	,,	૧૦૦	,,	,,
૧૦૦ કચ્છી કોરી (દેશલ શાઇ)	,,	૨૬½	,,	,,
૧૦૦ પોરબંદરી કોરી	,,	૩૧½	,,	,,
૧૦૦ જામશાઇ કોરી	,,	૨૮½	,,	,,

ફાર્ધીંગ	એટલે	૨ પાઈ.
પેની	,,	૮ પાઈ.
શીલીંગ	,,	૮ આના.
ક્રાન	,,	૨॥ રૂપીઆ.
પૌંડ	,,	૧૦ રૂપીઆ
ગિની	,,	૧૦॥ રૂપીઆ.
ડાલર	,,	૨। રૂપીઆ.

ભાર દર્શક.

મુંબઇનો શેર	એટલે	૨૮ રૂપીઆ ભાર.
સુરતનો શેર	,,	૩૭ રૂપીઆ ભાર.
બંગાલી શેર	,,	૮૦ રૂપીઆ ભાર.
૧ રૂપીઆ ભાર	,,	૧ ૪/૫ સરકારી પૈસા ભાર.
૧ પૌંન્ડ અથવા રતલ	,,	૩૮ ૮/૯ રૂપીઆ ભાર.
૩૬ પૌંડ (એવ)	,,	૩૫ શેર.
૧ પૌંડ (એવ)	,,	૭૦ પૈસા ભાર.
૧ પૌંડ (એવ)	,,	૭૦૦૦ ગ્રેન (ટ્રોય).
૧ પૌંડ (ટ્રોય)	,,	૩૨ રૂપીઆ ભાર.
૧ રૂપીઆ ભાર	,,	૧૮૦ ગ્રેન (ટ્રોય).
૧ પૈસા ભાર	,,	૧૦૦ ગ્રેન (ટ્રોય).
૧ ટાંક (મોતી. તો).	,,	૬૨ ગ્રેન (ટ્રોય).

મહત્વદર્શક.

૧ તસુ	એટલે	૧ ઇંચ.
૧ વેંત	,,	૧ ૯/૧૦ ઇંચ.
૧ હાથ	,,	૧૯ ૪/૫ ઇંચ=૨॥ લીંક.
૧ પોલ	,,	૧૦ હાથ.
૧ મૈલ	,,	૩૨૦૦ હાથ.
૧ ગાઉ	,,	૨॥ મૈલ.

૧ કાઠી	એટલે	૯	ફૂટ=૭॥ ઇંચ.
૧ ગુંઠો	,,	૩૩	ફૂટ=૨૦ હાથ ૨ પોલ.
૧ સાંકળ	,,	૬૬	ફૂટ=૧૦૦ લીંક=૪૦ હાથ=૪ પોલ.
૧ ચોરસ વેંત	,,	૯૮	ચોરસ ઇંચ.
૧ ચોરસ ગજ	,,	૪	ચોરસ ફૂટ.
૧૦૦ ચોરસ હાથ	,,	૩૦।	ચોરસ યાર્ડ=૧ પોલ
૪૦૦ ચોરસ હાથ	,,	૧	ચોરસ ગુંઠો=૪ પોલ–૨૫૦૦ ચો. લીંક.
૧૬૦૦૦ ચોરસ હાથ.	,,	૧	એકર.
૧૦ ચોરસ સાંકળ	,,	૧	એકર.
૬૪૦ એકર	,,	૧	ચોરસ મૈલ.
૧ વીઘો	,,	૩૪ ૧/૩૬	ગુંઠા.
૨૮૮ વીઘાં	,,	૨૪૫	એકર.
૧ ઘન ગજ	,,	૮	ઘન ફૂટ.

કાળ દર્શક.

૧ સેકન્ડ	એટલે	૨॥ વિપળ.
૧ મીનીટ	,,	૨॥ પળ.
૧ અવર	,,	૨॥ ઘડી.
૩ કલાક	,,	૧ પહોર.

સમાપ્ત.

રાસાઈ કોરીમાંથી મુંબઈ ચલણી રૂપીઆ કરવાનો કોઠો (ભાવ કો. ૩૭૮ના રૂ ૧૦૦)

ત્રાંબીયા.	રૂપીયા.			ઢીંગલા.	રૂપીયા.			કોરી.	રૂપીયા.			કોરી.	રૂપીયા.			કોરી.	રૂપીયા.			કોરી.	રૂપીયા.		
	રૂ.	આ.	પા.		રૂ.	આ.	પા.		રૂ.	આ.	પા.		રૂ.	આ.	પા.		રૂ.	આ.	પા.		રૂ.	આ.	પા.
૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૩	૧	૦	૪	૩	૧૬	૪	૩	૭	૩૧	૮	૨	૧૦	૪૬	૧૨	૨	૨
૨	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૬	૨	૦	૮	૫	૧૭	૪	૭	૯	૩૨	૮	૭	૧	૪૭	૧૨	૬	૫
૩	૦	૦	૩	૩	૦	૦	૧૦	૩	૦	૧૨	૮	૧૮	૪	૧૨	૦	૩૩	૮	૧૧	૪	૪૮	૧૨	૧૦	૮
૪	૦	૦	૪	૪	૦	૧	૧	૪	૧	૦	૧૧	૧૯	૫	૦	૩	૩૪	૮	૧૫	૬	૪૯	૧૨	૧૪	૧૧
૫	૦	૦	૫	૫	૦	૧	૪	૫	૧	૫	૧	૨૦	૫	૪	૫	૩૫	૯	૩	૯	૫૦	૧૩	૩	૧
૬	૦	૦	૬	૬	૦	૧	૭	૬	૧	૯	૪	૨૧	૫	૮	૮	૩૬	૯	૮	૦	૫૧	૧૩	૭	૪
૭	૦	૦	૭	૭	૦	૧	૧૦	૭	૧	૧૩	૭	૨૨	૫	૧૨	૧૦	૩૭	૯	૧૨	૨	૫૨	૧૩	૧૧	૬
૮	૦	૦	૯	૮	૦	૨	૧	૮	૨	૧	૯	૨૩	૬	૧	૧	૩૮	૧૦	૦	૫	૫૩	૧૩	૧૫	૯
૯	૦	૦	૧૦	૯	૦	૨	૫	૯	૨	૬	૦	૨૪	૬	૫	૪	૩૯	૧૦	૪	૮	૫૪	૧૪	૪	૦
૧૦	૦	૦	૧૧	૧૦	૦	૨	૮	૧૦	૨	૧૦	૩	૨૫	૬	૯	૭	૪૦	૧૦	૮	૧૦	૫૫	૧૪	૮	૨
૧૧	૦	૧	૦	૧૧	૦	૨	૧૧	૧૧	૨	૧૪	૫	૨૬	૬	૧૩	૯	૪૧	૧૦	૧૩	૧	૫૬	૧૪	૧૨	૫
૧૨	૦	૧	૧	૧૨	૦	૩	૨	૧૨	૩	૨	૮	૨૭	૭	૨	૦	૪૨	૧૧	૧	૪	૫૭	૧૫	૦	૮
૧૩	૦	૧	૨	૧૩	૦	૩	૫	૧૩	૩	૬	૧૧	૨૮	૭	૬	૨	૪૩	૧૧	૫	૬	૫૮	૧૫	૪	૧૦
૧૪	૦	૧	૩	૧૪	૦	૩	૮	૧૪	૩	૧૧	૧	૨૯	૭	૧૦	૫	૪૪	૧૧	૯	૯	૫૯	૧૫	૯	૧
૧૫	૦	૧	૪	૧૫	૦	૪	૦	૧૫	૩	૧૫	૪	૩૦	૭	૧૪	૮	૪૫	૧૧	૧૪	૦	૬૦	૧૫	૧૩	૧૪

કોરી.	રૂપીઆ.			કોરી.	રૂપીઆ.			કોરી.	રૂપીઆ.			કોરી.	રૂપીઆ.			કોરી.	રૂપીઆ.		
	રૂ.	આ.	પૈ.		રૂ.	આ.	પૈ.		રૂ.	આ.	પૈ.		રૂ.	આ.	પૈ.		રૂ.	આ.	પૈ.
૬૧	૧૬	૧	૬	૭૬	૨૦	૦	૧૦	૯૧	૨૪	૦	૨	૩૦૦	૭૯	૨	૬	૬૦૦૦	૧૫૭૩	૧	૧૦
૬૨	૧૬	૫	૯	૭૭	૨૦	૫	૧	૯૨	૨૪	૪	૫	૩૫૦	૯૨	૫	૭	૭૦૦૦	૧૮૪૬	૧૫	૫
૬૩	૧૬	૧૦	૦	૭૮	૨૦	૯	૩	૯૩	૨૪	૮	૭	૪૦૦	૧૦૫	૮	૮	૮૦૦૦	૨૧૧૦	૧૩	૧
૬૪	૧૬	૧૪	૨	૭૯	૨૦	૩	૬	૯૪	૨૪	૧૨	૧૦	૪૫૦	૧૧૮	૧૧	૯	૯૦૦૦	૨૩૭૪	૧૦	૯
૬૫	૧૭	૨	૫	૮૦	૨૧	૧	૯	૯૫	૨૫	૧	૧	૫૦૦	૧૩૧	૧૪	૧૦	૧૦૦૦૦	૨૬૩૮	૮	૪
૬૬	૧૭	૬	૮	૮૧	૨૧	૫	૧૧	૯૬	૨૫	૫	૩	૬૦૦	૧૫૮	૫	૦	૧૫૦૦૦	૩૯૫૭	૧૨	૬
૬૭	૧૭	૧૦	૧૦	૮૨	૨૧	૧૦	૨	૯૭	૨૫	૯	૬	૭૦૦	૧૮૪	૧૧	૨	૨૦૦૦૦	૫૨૭૭	૦	૯
૬૮	૧૭	૧૫	૧	૮૩	૨૧	૧૪	૫	૯૮	૨૫	૧૩	૯	૮૦૦	૨૧૧	૧	૪	૩૦૦૦૦	૭૯૧૫	૯	૦
૬૯	૧૮	૩	૪	૮૪	૨૨	૨	૭	૯૯	૨૬	૧	૧૧	૯૦૦	૨૩૭	૭	૬	૪૦૦૦૦	૧૦૫૫૪	૧	૬
૭૦	૧૮	૭	૬	૮૫	૨૨	૬	૧૦	૧૦૦	૨૬	૬	૨	૧૦૦૦	૨૬૩	૧૩	૮	૫૦૦૦૦	૧૩૧૯૨	૯	૮
૭૧	૧૮	૧૧	૯	૮૬	૨૨	૧૧	૧	૧૨૫	૩૨	૧૫	૯	૧૫૦૦	૩૯૫	૧૨	૬	૧૦૦૦૦૦	૨૬૩૮૫	૩	૮
૭૨	૧૯	૦	૦	૮૭	૨૨	૧૫	૩	૧૫૦	૩૯	૯	૩	૨૦૦૦	૫૨૭	૧૧	૩				
૭૩	૧૯	૪	૨	૮૮	૨૩	૩	૬	૧૭૫	૪૬	૨	૯	૩૦૦૦	૭૯૧	૮	૧૧				
૭૪	૧૯	૮	૫	૮૯	૨૩	૭	૯	૨૦૦	૫૨	૧૨	૪	૪૦૦૦	૧૦૫૫	૬	૬				
૭૫	૧૯	૧૨	૭	૯૦	૨૩	૧૧	૧૧	૨૫૦	૬૫	૧૫	૫	૫૦૦૦	૧૩૧૯	૪	૨				

કચ્છી લેખાંની અનુક્રમણિકા.

—o—

અનુક્રમણિકા.

જાહેર ખબર.

---0---

આ ચોપડી તથા કચ્છી લેખાં પ્રથમ ભાગ નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મળશે. જોઇતી હોય તેમણે રોકડા પૈસા મોકલી મંગાવી લેવી. જથા બંધ રાખનારને સેંકડે મંદર ટકા કમીશન આપવામાં આવશે. ટપાલ ખરચનો અર્ધોઆનો વધારે પડશે.

મુંદરામાં અમારી પાસેથી તથા મુંદરાના શા. દેવજી કરમશી પટેલ એમની પાસેથી અને મુંદરા તાલુકા સ્કૂલના મહેતાજી પાસેથી.

ભચાઉમાં—રા. કન્યાશાળાના મહેતાજી પાસેથી.

જખૌમાં—રા. જખૌ તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર પાસેથી.

રાપરમાં—રા. રાપર કન્યાશાળાના મહેતાજી પાસેથી.

ઉપર લખી ચોપડીઓ સિવાય બીજી પણ ચોપડીઓ મળશે. કાગલ પત્રનો વહેવાર શા. દેવજી કરમશી (ઠે. મુંદરા કન્યાશાળાની સામે) સાથે રાખવાથી અમને પહોં-ચશે. નાટપેટ કાગલ લીધામાં નહીં આવે.

કચ્છ—મુંદરા
તા. ૧૫-૧-૮૭

(સહી) **હરજીવન મેઘજી પટેલ.**
ઠે. સઇવારી શેરી—ઠાકર કરવસનજી
સામજીને ઘેર.